

Wybrane zagadnienia rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r.

Selected issues of the labour market in the Kujawsko-Pomorskie
Voivodship in 2021

Wybrane zagadnienia rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r.

Selected issues of the labour market in the Kujawsko-Pomorskie
Voivodship in 2021

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy Statistical Office in Bydgoszcz

Bydgoszcz 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Bydgoszcz, Kujawsko-Pomorskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Małgorzata Górka

Autor

Author

Zbigniew Osypiuk

Prace redakcyjne

Editorial work

Michał Cabański, Karol Leszczyński

Tłumaczenie

Translation

Zbigniew Osypiuk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Jacek Pruski

ISSN

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publication available on website:

<https://bydgoszcz.stat.gov.pl/>

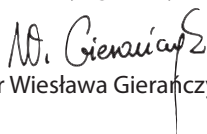
Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu publikację pt. **Wybrane zagadnienia rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r.** Opracowanie skupia się na ważnym aspekcie rynku pracy, jakim są niewykorzystane zasoby pracy. Przekazując do rąk Państwa niniejszą publikację wyrażam nadzieję, że zawarty w niej materiał okaże się przydatny wszystkim, których interesuje tematyka rynku pracy. Liczę również, że publikacja zachęci Państwa do samodzielnego zgłębiania przedstawionych w niej zagadnień i wykorzystania w tym celu również innych danych dostępnych zarówno na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, jak i w Banku Danych Lokalnych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Bydgoszczy

dr Wiesława Gieranczyk

Bydgoszcz, listopad 2022 r.

Preface

The Statistical Office in Bydgoszcz presents you with a publication entitled **Selected issues of the labour market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021**. The study focuses on an important aspect of the labour market, which is unused labour resources. By presenting this publication, I hope that the material it contains will prove useful to all those who are interested in the labour market. I also hope that the publication will encourage you to explore the issues presented in it on your own and to use for this purpose other data available both on the website of the Statistical Office in Bydgoszcz and in the Local Data Bank.

Director
of the Statistical Office
in Bydgoszcz

Wiesława Gierańczyk, Ph. D.

Bydgoszcz, November 2022

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	8
Symbols	8
Ważniejsze skróty	8
Major abbreviations	8
Wstęp	9
Introduction	9
Synteza	11
Executive summary	11
Potencjalne zasoby rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim	11
Potential labour market resources in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship	11
Bierni zawodowo	11
The economically inactive	11
Bezrobotni	12
The unemployed	12
Niepełnozatrudnieni i pełnozatrudnieni	14
Part-time and full-time employees	14
Cudzoziemcy	15
Foreigners	15
Przepływy na rynku pracy	16
Labour market flows	16
Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej	17
Labour underutilisation rate	17
Analiza	18
Analysis	18
Bierni zawodowo według BAEL	18
Economically inactive persons according to the Labour Force Survey	18
Bezrobotni według BAEL	21
Unemployed persons according to the Labour Force Survey	21
Bezrobotni rejestrowani	23
Registered unemployed persons	23
Pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy	32
Part-time employed persons	32
Cudzoziemcy	34
Foreigners	34
Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej dla województwa kujawsko-pomorskiego i Polski dla 2021 r.	39
Labour underutilisation rate for the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and Poland in 2021	39
Załącznik 1. Pomiar niepełnego wykorzystania siły roboczej w kontekście międzynarodowym	42
Annex 1. Measuring labour underutilisation in an international context	42
Bibliografia	48
Bibliography	48

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych	38
Table 1.	Number of foreigners registered for retirement pension and disability pension insurance	
Tablica 2.	Podstawowe dane o niepełnym wykorzystaniu siły roboczej w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)	39
Table 2.	Basic data on labour underutilisation in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)	
Tablica 3.	Podstawowe dane o niepełnym wykorzystaniu siły roboczej w Polsce w 2021 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)	40
Table 3.	Basic data on labour underutilisation in Poland in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)	
Tablica 4.	Podgrupy niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w Polsce w czwartym kwartale 2021 r. (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)	41
Table 4.	Subgroups of the underutilised population in Poland in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Przepływy na rynku pracy	16
Chart 1.	Labour market flows	
Wykres 2.	Bierni zawodowo w wieku 15-89 lat	18
Chart 2.	Economically inactive persons aged 15-89 years	
Wykres 3.	Struktura biernych zawodowo według grup wieku w czwartym kwartale 2021 r.	19
Chart 3.	Structure of economically inactive persons by age group in the fourth quarter of 2021	
Wykres 4.	Struktura biernych zawodowo według poziomu wykształcenia w czwartym kwartale 2021 r.	20
Chart 4.	Structure of economically inactive persons by level of education in the fourth quarter of 2021	
Wykres 5.	Struktura biernych zawodowo według płci i wybranych przyczyn bierności w czwartym kwartale 2021 r.	20
Chart 5.	Structure of economically inactive persons by sex and selected reasons for inactivity in the fourth quarter of 2021	
Wykres 6.	Bezrobotni (lewa oś) oraz stopa bezrobocia (prawa oś) według BAEL.	21
Chart 6.	Unemployed persons (the left axis) and the unemployment rate (the right axis) according to the Labour Force Survey	
Wykres 7.	Stopa bezrobocia według BAEL według grup wieku i poziomu wykształcenia w czwartym kwartale 2021 r.	22
Chart 7.	Unemployment rate according to the Labour Force Survey by age group and level of education in the fourth quarter of 2021	

Wykres 8.	Ludność w wieku 15-89 lat oraz według typu aktywności i płci według BAEL w czwartym kwartale 2021 r.	23
Chart 8.	Population aged 15-89 years by type of activity and sex according to the Labour Force Survey in the fourth quarter of 2021	
Wykres 9.	Bezrobotni zarejestrowani w 2021 r.	24
Chart 9.	Registered unemployed persons in 2021	
Wykres 10.	Bezrobotni zarejestrowani według płci	24
Chart 10.	Registered unemployed persons by sex	
Wykres 11.	Bilans bezrobotnych zarejestrowanych w 2021 r.	25
Chart 11.	Balance of registered unemployed persons in 2021	
Wykres 12.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	26
Chart 12.	Registered unemployment rate	
Wykres 13.	Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy w 2021 r.	30
Chart 13.	Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment in 2021	
Wykres 14.	Bezrobotni zarejestrowani przypadający na 1 ofertę pracy	31
Chart 14.	Registered unemployed persons per job offer	
Wykres 15.	Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy według sektorów własności	33
Chart 15.	Part-time employees in the main workplace by ownership sector	
Wykres 16.	Struktura niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy według wybranych sekcji PKD w 2021 r.	33
Chart 16.	Structure of part-time employees in the main workplace by selected PKD / NACE sections in 2021	
Wykres 17.	Zezwolenia na pracę cudzoziemców udzielone przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego	36
Chart 17.	Work permits for foreigners issued by the voivode of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship	
Wykres 18.	Struktura zezwoleń na pracę cudzoziemców według obywatelstwa w 2021 r.	37
Chart 18.	Structure of work permits for foreigners by citizenship in 2021	
Wykres 19.	Struktura zezwoleń na pracę cudzoziemców według sekcji PKD w 2021 r.	37
Chart 19.	Structure of work permits for foreigners by PKD/NACE section in 2021	
Wykres 20.	Pomiar niepełnego wykorzystania siły roboczej według rezolucji Międzynarodowej Organizacji Pracy	45
Chart 20.	Measuring labour underutilisation according to the resolution of the International Labour Organization	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	27
Map 1.	Registered unemployment rate in 2021	
Mapa 2.	Długotrwale bezrobotni zarejestrowani w 2021 r.	27
Map 2.	Long-term registered unemployed persons in 2021	
Mapa 3.	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r.	30
Map 3.	Registered unemployed persons per job offer in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji names of categories contained in the classification in force are presented in an abbreviated form

W niniejszej publikacji zastosowano skrócone nazwy sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) oznaczone znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej.

In this publication abbreviated names of NACE Rev. 2 sections are used. The abbreviated names are marked with the symbol 'Δ'. The list of abbreviations used and corresponding full names is given below.

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
	Sekcje PKD NACE sections
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę x	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja x	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości x	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca x	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
zł	złoty
PLN	złoty
tj. i.e.	to jest that is
nr (Nr) No.	numer number
KZIS ISCO-08	Klasyfikacja Zawodów i Specjalności the International Standard Classification of Occupations
p. proc. p. p.	punkt procentowy percentage points
r.	rok
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności Statistical Classification of Economic Activities in the European Community, Rev. 2 (2008)

Wstęp

Introduction

Niniejsza publikacja poświęcona jest wybranym zagadnieniom na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. Celem opracowania jest analiza zmian jakie nastąpiły na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. względem lat wcześniejszych. Przy interpretacji tych zmian należy uwzględnić, że od marca 2020 r. znaczny wpływ na rynek pracy jak i całą gospodarkę miało rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19. Opracowanie skupia się na ważnym aspekcie rynku pracy, jaki stanowią niewykorzystane zasoby pracy. W publikacji niewykorzystane zasoby rynku pracy opisano jako zbiorowość osób biernych zawodowo, osób bezrobotnych i pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto w opracowaniu zaprezentowano informacje o pracujących w województwie cudzoziemcach.

Opracowanie składa się z syntezy, analizy oraz załącznika. Całość została wzbogacona tablicami, mapami oraz wykresami. Synteza w poglądowy sposób przedstawia subpopulacje potencjalnych zasobów rynku pracy. Analiza, jako zasadnicza część opracowania, poświęcona jest rozpoznaniu i opisaniu populacji osób tworzących potencjalne zasoby rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim. Zwięźły opis pomiaru zjawiska niepełnego wykorzystania siły roboczej na podstawie rekomendacji Międzynarodowej Organizacji Pracy znajduje się natomiast w załączniku. Nowym elementem jaki znalazł się w analizie jest stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej, wyliczona na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności dla województwa kujawsko-pomorskiego i Polski. Jest ona porównywalna z międzynarodowymi wskaźnikami, w tym ze wskaźnikiem publikowanym kwartalnie przez Eurostat. Dane, tam gdzie jest to możliwe, przedstawiono w podziale na powiaty. Do opisu sytuacji na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. w kontekście niewykorzystanych zasobów rynku pracy użyto dane za 2021 r. (stan na koniec roku, dane średnioroczne lub w ostatnim kwartale – zależnie od źródła danych, co zostało za każdym razem zaznaczone), natomiast zmiany w czasie uwzględniają dane roczne i kwartalne. Punktem odniesienia dla opisu sytuacji w 2021 r. są analogiczne okresy 2020 r., a w uzasadnionych przypadkach także lata wcześniejsze. Przyjęta retrospekcja, która zaczyna się od 2011 r. wpisuje się w ramy Strategii „Europa 2020”, której jednym z priorytetów jest racjonalne wykorzystanie zasobów.

Podstawę analizy stanowiły wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności oraz sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dotyczącej bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy oraz zezwoleń na

This publication is devoted to selected issues on the labour market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021. The aim of the study is to analyse changes that occurred on the labour market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021 in relation to previous years. When interpreting these changes, it should be taken into account that from March 2020, the spread of the COVID-19 pandemic had a significant impact on the labour market as well as the whole economy. The study focuses on an important issue of the labour market, which is the unused labour resources. In the publication, the unused labour market resources are described as the population of economically inactive persons, unemployed persons and part-time workers. In addition, the study presents information on foreigners working in the voivodship.

The study consists of a synthesis, analysis and annex. The whole is enriched with tables, maps and charts. The synthesis provides an overview of subpopulations of potential labour market resources. The analysis, as the main part of the study, is devoted to the identification and description of the population of persons making up potential labour market resources in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. A concise description of the measurement of labour underutilisation on the basis of the recommendations of the International Labour Organization can be found in the annex. A new element found in the analysis is the labour underutilisation rate, calculated on the basis of the Labour Force Survey for the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and Poland. It is comparable to international indicators, including the indicator published quarterly by Eurostat. Where possible, data are presented by powiat. Data for 2021 were used to describe the situation on the labour market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the context of unused labour market resources (as at the end of the year, average annual data or for the last quarter – depending on the data source, which is indicated each time), while changes over time take into account annual and quarterly data. The point of reference for the description of the situation in 2021 is the corresponding periods of 2020 and, where appropriate, earlier years. The time frame adopted, which starts in 2011, fits into the framework of the Europe 2020 Strategy, one of whose priorities is the rational use of resources.

The analysis was based on the results of the Labour Force Survey and the Ministry of Family and Social Policy's reporting on unemployed persons registered at powiat labour offices and on work permits for foreigners. Data on part-time employees from the Report on employed persons, wages,

pracę dla cudzoziemców. Wykorzystano także dane o niepełnozatrudnionych ze Sprawozdania o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy. Dodatkowym źródłem informacji na temat pracujących cudzoziemców były w obecnej edycji dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na temat liczby cudzoziemców zgłoszonych w ZUS do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Przy opisie tła międzynarodowego w kontekście pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej pomocne okazały się dane Eurostatu pochodzące z Badania siły roboczej w Unii Europejskiej (European Union Labour Force Survey).

Większość danych wykorzystanych w publikacji pochodzi z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, którego wyniki publikowane są przez polską statystykę publiczną kwartalnie. W 2021 r. wprowadzono w badaniu zmiany, dotyczące głównie jego zakresu podmiotowego oraz definicji głównych kategorii osób na rynku pracy, mianowicie pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo, co wpłynęło na porównywalność danych w szeregach czasowych. Do najważniejszych zmian definicyjnych należało wprowadzenie górnej granicy wieku dla osoby pracującej (89 lat), a co za tym idzie traktowanie wszystkich osób w wieku 90 lat i więcej jako biernych zawodowo, oraz uwzględnienie w populacji pracujących pewnych kategorii osób np. tych posiadających pracę ale niewykonujących jej w tygodniu referencyjnym (m.in. osoby przebywające na urlopie wychowawczym).

Wprowadzenie zmian do Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności od I kwartału 2021 r. wynika z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. i jego aktów implementacyjnych. Zmiany metodologiczne wprowadzone w krajach Unii Europejskiej są natomiast wynikiem wdrożenia zapisów Rezolucji dotyczącej statystyki pracy, zatrudnienia i niepełnego wykorzystania siły roboczej sformułowanej w 2013 r. podczas XIX Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w Genewie (ICLS) i zarekomendowanej do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy (ILO). Zmiany te obowiązują we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej oraz w Badaniu siły roboczej realizowanym przez Eurostat.

Niniejsza edycja publikacji jest więc pierwszą, w której dane pochodzące z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności są już opracowane według nowej, zharmonizowanej metodologii Unii Europejskiej. Niesie to jednak za sobą pewne konsekwencje dotyczące porównywalności danych w czasie. Do poprzedniej edycji za 2020 r. populacja pracujących w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności obejmowała osoby w wieku 15 lat i więcej. Przedstawione w niniejszej publikacji dane za 2021 r. pochodzące z BAEL nie zawsze są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. W miarę dostępności korzystano z danych z BAEL za lata 2011-2020 przeliczonych dla ludności w wieku 15-89 lat.

salaries and working time were also used. An additional source of information on employed foreigners in the current edition was data from the Social Insurance Institution (ZUS) on the number of foreigners registered at the Social Insurance Institution (ZUS) for retirement pension and disability pension insurance. When describing the international background in the context of measuring labour underutilisation, Eurostat data from the European Union Labour Force Survey were helpful.

Most of the data used in the publication come from the representative Labour Force Survey, the results of which are published quarterly by Polish official statistics. In 2021, changes were introduced to the survey, mainly concerning its coverage and the definition of the main categories of people on the labour market, namely employed persons, unemployed persons and economically inactive persons, which affected the comparability of data in the time series. Among the most important definitional changes were the introduction of an upper age limit for the employed (89 years) and, consequently, the treatment of all persons aged 90 and over as economically inactive, as well as the inclusion in the employed population of certain categories of persons, e.g. those who have a job but do not perform it during the reference week (e.g. persons on parental leave).

The introduction of changes to the Labour Force Survey from the first quarter of 2021 results from the implementation of the framework regulation for European statistics on persons and households, i.e. Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council of 10 October 2019 and its implementing acts. The methodological changes introduced in the European Union countries, result from the implementation of the provisions of the Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization adopted at the 19th International Conference of Labour Statisticians (ICLS) in Geneva and recommended for application by the International Labour Organization (ILO). The changes are applicable in all European Union Member States and in the Labour Force Survey conducted by Eurostat.

This edition of the publication is therefore the first in which data from the Labour Force Survey are already compiled according to the new harmonised methodology of the European Union. This does, however, carry with it some implications regarding the comparability of the data over time. Until the previous edition for 2020, the working population in the Labour Force Survey included persons aged 15 and over. The data for 2021 from the Labour Force Survey presented in this publication are not always fully comparable with data for previous years. Where available, Labour Force Survey data for 2011-2020 recalculated for the population aged 15-89 were used.

Synteza

Executive summary

Poziom niewykorzystanych zasobów pracy obrazuje stopień niedopasowania popytu i podaży na rynku pracy. W województwie kujawsko-pomorskim bezrobocie utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnio w Polsce. W latach 2013-2019 ogólna sytuacja na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim ulegała systematycznej poprawie, o czym świadczy m.in. spadek stopy bezrobocia rejestrowanego. Ogłoszenie stanu epidemii w 2020 r. oraz restrykcje związane z ochroną zdrowia zaburzyły tę tendencję. Ograniczenie działalności przedsiębiorstw przełożyło się m.in. na wzrost stopy bezrobocia w 2020 r. Mimo utrzymywania się pandemii w 2021 r. nastąpiło jednak zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego. Pandemia COVID-19 wpłynęła negatywnie przede wszystkim na sytuację zawodową kobiet oraz osób młodych. W 2021 r. najwyższa stopa bezrobocia według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wystąpiła w grupie osób, które nie ukończyły 25 roku życia. Kobiety stanowiły większość zarówno wśród bezrobotnych, jak i w grupie osób biernych zawodowo. Znaczną część bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Aktywizowanie bezrobotnych w województwie może być utrudnione wykształceniem, ponieważ większość osób poszukujących pracy to osoby charakteryzujące się niskim poziomem wykształcenia.

W województwie kujawsko-pomorskim do najczęstszych przyczyn niepodejmowania zatrudnienia należy pobieranie emerytury oraz podejmowanie nauki i zdobywanie nowych kwalifikacji.

Potencjalne zasoby rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim

Bierni zawodowo

Głównym źródłem danych o biernych zawodowo jest kwartalne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności. Według metodyki tego badania **bierni zawodowo** to wszystkie osoby w wieku 15-89 lat, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu spełniały jeden z poniższych warunków:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie w aktywny sposób lub poszukiwały pracy aktywnie, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,

The level of unused labour resources illustrates the degree of mismatch between demand and supply on the labour market. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, unemployment remains higher than the Polish average. In the period 2013-2019, the general situation on the labour market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was systematically improving, which is evidenced, among other things, by a decrease in the registered unemployment rate. The announcement of the state of epidemic in 2020 and related health restrictions disrupted this trend. The reduction in business activity translated, among other things, into an increase in the unemployment rate in 2020. However, despite the persistence of the pandemic, there was a decrease in the registered unemployment rate in 2021. The COVID-19 pandemic had a negative impact primarily on the employment situation of women and young people. In 2021, the highest unemployment rate according to the Labour Force Survey occurred in the group of people under 25 years of age. Women were in the majority both among unemployed people and in the economically inactive group. A significant proportion of the unemployed are long-term unemployed persons. Activating the unemployed in the voivodship can be hampered by education, as most of those seeking work are characterised by a low level of education.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the most common reasons for not taking up employment include receiving a retirement pension, learning and acquiring new qualifications.

Potential labour market resources in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship

The economically inactive

The main source of data on economically inactive people is the quarterly Labour Force Survey. According to the methodology of this survey, **the economically inactive** are persons aged 15-89 years who do not work and are not unemployed, i.e. they meet one of the following criteria:

- did not work, did not have a job and were not seeking it,
- did not work, were seeking a job, but not actively or were actively seeking a job but were not able (available) to take it up within the next 2 weeks following the reference week,

- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Do biernych zawodowo zalicza się m. in. osoby:

- otrzymujące emeryturę, rentę, alimenty, stypendium, pomoc opieki społecznej,
- pobierające naukę w trybie dziennym,
- odbywające karę pozbawienia wolności,
- przebywające w domach opieki,
- uzyskujące dochód m.in. z dzierżawy, wynajmu lokum, itp.,
- nie pracujące, nie uczące się, nie będące zarejestrowane jako osoby bezrobotne.

Wśród osób biernych zawodowo znajdują się poszukujący pracy, ale niegotowi do jej podjęcia oraz nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia. Te dwie kategorie biernych zawodowo stanowią zasób potencjalnie aktywnych zawodowo.

W województwie kujawsko-pomorskim w czwartym kwartale 2021 r. status **biernych zawodowo** miało **691 tys. osób** stanowiąc 42,7% ogółu ludności w wieku 15-89 lat.

Bezrobotni

Bezrobotni to osoby nie posiadające pracy, ale gotowe do jej podjęcia. Te podstawowe kryteria określają status bezrobotnego zarówno w danych z urzędów pracy, jak i w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności. Poszukiwanie pracy i gotowość do jej podjęcia sprawiają, że bezrobotnych uznaje się za aktywnych zawodowo.

Według danych pochodzących z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w czwartym kwartale 2021 r. populacja **bezrobotnych** stanowiła 2,2% ogółu ludności w wieku 15-89 lat.

Liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego na koniec grudnia 2021 r. wyniosła **61,9 tys. osób**. Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła natomiast **8,1%**.

- did not work and were not seeking a job because they have found it and were waiting to start work in the period:
 - longer than 3 months,
 - up to 3 months, but were not available to take it up.

The economically inactive include, i.a. persons:

- receiving a retirement pension or other pension, maintenance, scholarship, assistance from social protection system,
- learning full-time,
- serving prison sentences,
- staying in nursing homes,
- receiving income, among other things, from a lease, rent of premises, etc.,
- not working, not learning, not registered as unemployed persons.

Among the economically inactive, there are people seeking a job who are not available to take it up and people not seeking a job but available to take it up. These two categories of the economically inactive constitute a resource of potentially economically active people.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in the fourth quarter of 2021, **691 thousand persons were economically inactive**, accounting for 42.7% of the total population aged 15-89 years.

The unemployed

Unemployed people are those who do not have a job but are available to take it up. These basic criteria define unemployed status both in data from labour offices and in the Labour Force Survey. By seeking work and being available to take it up, the unemployed are considered to be economically active.

According to the Labour Force Survey, in the fourth quarter of 2021, **the population of unemployed persons** accounted for 2.2% of the total population aged 15-89 years.

The number of **unemployed persons registered** at labour offices of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship at the end of December 2021 was **61.9 thousand**. The registered unemployment rate was **8.1%**.

Dane z urzędów pracy
Data from labour offices

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
The Labour Force Survey

do bezrobotnych **zalicza się**
unemployed persons **include**

osobę, która spełnia jednocześnie warunki:
a person who simultaneously meets the following criteria:

- jest niezatrudniona i nie wykonuje innej pracy zarobkowej,
is not employed and does not perform other paid work,
- jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia,
is able and available to take up employment,
- nie uczy się w szkole,
does not learn at school,
- jest zarejestrowana w urzędzie pracy,
is registered at a labour office,
- poszukuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
is seeking employment or other paid work,

jeżeli:
if:

- ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego,
reached the age of 18 and has not reached retirement age,
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy;
has not acquired the right to a retirement pension or disability pension,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej, nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym,
is not an owner or holder of an agricultural property or is not subject to retirement or disability pension insurance due to a permanent job as a spouse or a household member in an agricultural holding,
- nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej,
does not earn income subject to income tax from special divisions of agricultural production,
- nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę,
does not earn a monthly income exceeding half of the minimum wage or salary,
- nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
does not receive a permanent allowance under the provisions on social assistance,
- nie pobiera świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka, nie pobiera świadczenia szkoleniowego.
does not receive the nursing benefit, special care allowance, supplement to the family allowance due to single parenthood or training benefit.

osobę w wieku 15-74 lata, która spełnia jednocześnie trzy warunki:
a person aged 15-74 years who simultaneously meets three criteria:

- w okresie badanego tygodnia nie była osobą pracującą (zgodnie z definicją populacji osób pracujących),
in the reference week was not employed (according to the definition of the population of employed persons),
- aktywnie poszukiwała pracę, tzn. podjęła konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
was actively seeking a job, i.e. undertook specific actions during the last 4 weeks (including the reference week as the last week) to find a job,
- była gotowa podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym,
was available (able) to take up a job within 2 weeks following the reference week.

ponadto:
moreover:

- osoba, która nie poszukiwała pracy, ponieważ już ją znalazła i oczekiwała na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz była gotowa tę pracę podjąć
a person who was not seeking a job because had already found it and was waiting to start it during the period not longer than 3 months and was available to take up this job.

Wśród ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych kategorię szczególną stanowią osoby **niepełnosprawne**. Do tej kategorii zalicza się osoby, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i jednocześnie są zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy.

Na koniec grudnia 2021 r. zarejestrowanych było **3,0 tys.** osób spełniających te kryteria. Stanowiły one 4,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Disabled persons constitute a special category among the total population of registered unemployed persons. This category comprises persons with a disability degree certificate who at the same time are registered at a powiat labour office.

At the end of December 2021, there were registered **3.0 thousand** persons meeting these criteria. They accounted for 4.9% of the total number of registered unemployed persons.

Niepełnozatrudnieni i pełnozatrudnieni

Ze względu na rodzaj zawartej umowy pracowników najemnych dzieli się na pracowników **pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych**.

Pracownicy **pełnozatrudnieni** to osoby, które pracują w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy. Do tej grupy zalicza się również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Pracownicy **niepełnozatrudnieni** to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy.

Źródłem danych o osobach wykonujących pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy są w niniejszej publikacji dwa badania. Pierwsze to Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, oparte na wywiadzie z respondentami (zbierające dane mające wyłącznie charakter deklaracyjny). Dostarcza ono informacji o osobach pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy. Drugim źródłem danych jest roczne Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (formularz Z-06) składane przez podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Ono z kolei dostarcza informacji o osobach niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy według siedziby jednostki i przeważającego rodzaju działalności.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. **osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy** było **51 tys.** Stanowili oni 5,7% ogółu pracujących.

Part-time and full-time employees

According to the type of contract concluded, employees are divided into **full-time** and **part-time employees**.

Full-time employees are persons who work for the whole of the work schedule applicable in a given employing establishment or for a given position. This group also includes persons who, in accordance with the applicable provisions of law, work reduced working hours, e.g. due to exposure to physical health risk factors at work, or extended working hours, e.g. property caretakers.

Part-time employees are persons who, in accordance with an employment contract, work permanently for the part of the work schedule applicable in a given employing establishment or for a given position.

Two surveys are the source of data on part-time workers in this publication. The first is the Labour Force Survey, which is based on an interview with respondents (collecting data of a purely declarative nature). It provides information on employed persons working part-time. The second source of data is the annual Report on employed persons, wages, salaries and working time (the form Z-06) submitted by entities with 10 or more employed persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons. It, in turn, provides information on part-time employees in the main workplace according to the seat of the entity and the predominant kind of activity.

According to the Labour Force Survey, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021 there were **51 thousand employed persons working part-time**. They accounted for 5.7% of the total number of employed persons.

Według rocznego Sprawozdania o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy¹ w ostatnim dniu grudnia 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim **niepełnozatrudnionych** było **25,5 tys. osób**, tj. 6,1% ogółu pracujących.

According to the annual Report on employed persons, wages, salaries and working time¹ on the last day of December 2021, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, there were **25.5 thousand part-time employees**, i.e. 6.1% of the total number of employed persons.

Cudzoziemcy

Źródłem informacji o zasobie pracy cudzoziemców są w niniejszej publikacji wydane zezwolenia na pracę cudzoziemców oraz dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na temat liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Zezwolenie na pracę to dokument, który uprawnia cudzoziemca do podjęcia legalnej pracy pod warunkiem posiadania wizy lub zezwolenia na pobyt czasowy pozwalającego na wykonywanie pracy w Polsce. Każdy cudzoziemiec, który na mocy przepisów nie jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę w Polsce, chcący podjąć zatrudnienie na terytorium Polski, musi posiadać odpowiednie zezwolenie. Wnioskodawcą oraz stroną postępowania w sprawie wydania zezwolenia na pracę cudzoziemca jest każdorazowo podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi. Zezwolenia wydawane są przez właściwego wojewodę. Właściwość ta ustalana jest głównie ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu powierzającego wykonywanie pracy i nie musi być tożsama z miejscem wykonywania pracy przez obcokrajowca.

Liczba zezwoleń na pracę cudzoziemców wydanych przez wojewodę kujawsko-pomorskiego w 2021 r. wzrosła o 40,2% w stosunku do roku poprzedniego – wydano ich **40,9 tys.**

Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w województwie kujawsko-pomorskim (według województwa siedziby płatnika) w 2021 r. wyniosła **31,4 tys.**

Foreigners

The sources of information on the foreign labour force in this publication are the issued work permits for foreigners and data from the Social Insurance Institution (ZUS) on the number of foreigners registered for retirement pension and disability pension insurance.

A work permit is a document that entitles a foreigner to take up legal employment on the condition that they hold a visa or a temporary residence permit allowing them to work in Poland. Any foreigner who is not exempted by law from the obligation to hold a work permit in Poland, wishing to take up employment on the territory of Poland, must hold the relevant permit. The applicant and party to the proceedings on the issue of a work permit for a foreigner is in each case the entity entrusting the foreigner with work. Permits are issued by the competent voivode (provincial governor). This competence is determined mainly with regard to the seat or place of residence of the entity entrusting the performance of work and does not have to be the same as the place where the foreigner performs work.

The number of work permits for foreigners issued by the voivode of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021 increased by 40.2% compared with the previous year – **40.9 thousand** permits were issued.

The number of foreigners registered for retirement pension and disability pension insurance in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (according to the voivodship of the payer's seat) in 2021 was **31.4 thousand**.

¹ Sprawozdanie realizowane na formularzu Z-06, składane przez podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; dotyczą osób niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy według siedziby jednostki i przeważającego rodzaju działalności.

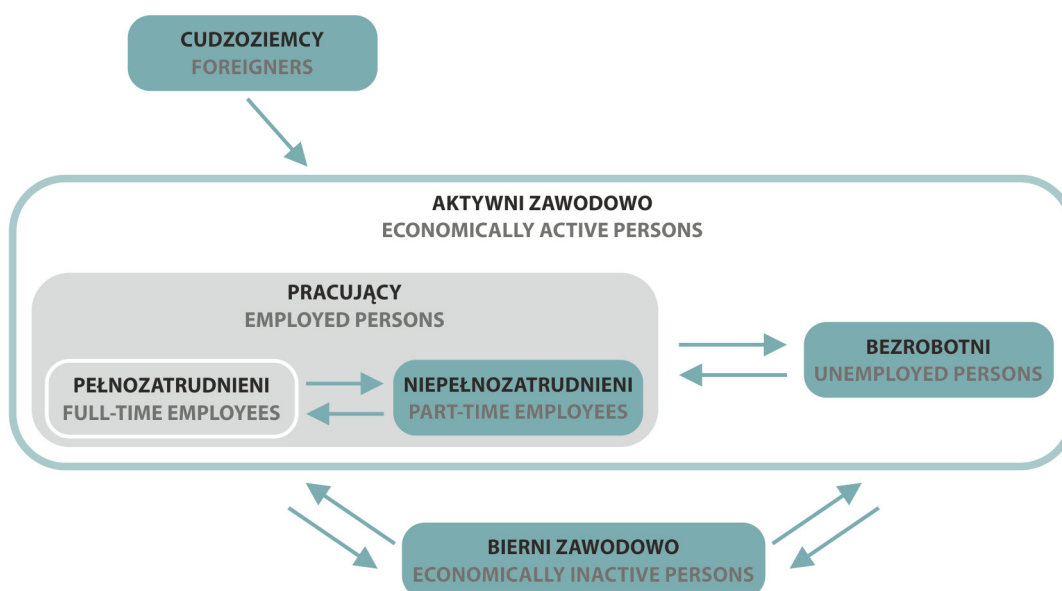
¹ The report prepared on the form Z-06 is submitted by entities with 10 or more employed persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons; data concern part-time employees in the main workplace according to the seat of the unit and the predominant kind of activity.

Przepływy na rynku pracy

Na rynku pracy, obok pracujących, występują również inni uczestnicy. Relacje pomiędzy uczestnikami rynku pracy obejmują przepływy:

- pracujących do populacji bezrobotnych, obejmujące m.in. osoby zwolnione lub odchodzące z pracy dobrowolnie;
- pracujących do populacji biernych zawodowo, obejmujące osoby odchodzące z powodów naturalnych i losowych lub też odchodzące dobrowolnie;
- biernych zawodowo do populacji bezrobotnych, obejmujące m.in. osoby, które po pewnym okresie pozostawania poza zasobem siły roboczej podjęły starania o pracę (na razie bezskutecznie);
- biernych zawodowo do populacji pracujących, obejmujące osoby wchodzące na rynek pracy po raz pierwszy bądź ponownie, którym udało się znaleźć pracę;
- bezrobotnych do populacji biernych zawodowo, obejmujące osoby odchodzące z zasobu siły roboczej; strumień ten może mieć częściowo charakter naturalny, jeśli związany jest z przechodzeniem bezrobotnych na emeryturę i rentę, a częściowo może wynikać ze zniechęcenia związanego z bezskutecznym poszukiwaniem pracy przez bezrobotnych;
- bezrobotnych do populacji pracujących, obejmujące osoby bezrobotne, którym udało się podjąć pracę;
- osobną kategorię stanowią cudzoziemcy będący zewnętrznym zasobem pracy dla kujawsko-pomorskiego rynku pracy.

Wykres 1. Przepływy na rynku pracy
Chart 1. Labour market flows

Labour market flows

On the labour market, there are other participants besides the employed. Relationships between labour market participants include flows:

- employed persons to the unemployed population, including i.a. persons laid off or leaving work voluntarily;
- employed persons to the economically inactive population, including persons leaving for natural reasons and reasons beyond their control or leaving work voluntarily;
- economically inactive persons to the unemployed population, including persons, who after a period of being outside the labour force have made efforts to find a job (so far unsuccessfully);
- economically inactive persons to the employed population, including persons entering the labour market for the first time or again, who managed to find a job;
- unemployed persons to the economically inactive population, including persons leaving the labour force; this flow may be partly natural if it is related to becoming entitled to a retirement pension or other pension by unemployed persons, and partly may result from the discouragement associated with ineffective job search by the unemployed;
- unemployed persons to the employed population, including unemployed persons who managed to take up work;
- a separate category is made up of foreigners who are an external labour resource for the Kujawsko-Pomorskie labour market.

Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej

Do podstawowych i najdłużej stosowanych wskaźników niepełnego wykorzystania siły roboczej należy stopa bezrobocia. Z uwagi na fakt, że stopa bezrobocia nie odzwierciedla wyczerpująco zjawiska niepełnego wykorzystania siły roboczej zaczęto stosować inne wskaźniki. Podstawę dla opracowywania mierników niepełnego wykorzystania siły roboczej jest Rezolucja dotycząca statystyki pracy, zatrudnienia i niepełnego wykorzystania siły roboczej, przyjęta podczas XIX Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w Genewie (ICLS) w październiku 2013 r., którą Międzynarodowa Organizacja Pracy rekomenduje do stosowania.

Jednym ze wskaźników opracowanych przez Międzynarodową Organizację Pracy jest złożona stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej.

Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej to stosunek niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy do rozszerzonej siły roboczej, wyrażony w procentach.

Polskie Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności dostarcza danych, na podstawie których możliwe jest wyliczenie porównywalnego międzynarodowo wskaźnika przedstawiającego poziom niepełnego wykorzystania siły roboczej, o czym szerzej w ostatniej części analizy. Międzynarodowe tło pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej przedstawiono natomiast w załączniku 1.

Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej, obliczona na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, wyniosła średniorocznie w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim **7,1%**, a w Polsce **5,7%**.

Labour underutilisation rate

Among the basic and longest used indicators of labour underutilisation is the unemployment rate. Due to the fact that the unemployment rate does not comprehensively reflect the phenomenon of labour underutilisation, other indicators have started to be used. The basis for developing measures of labour underutilisation is the Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization, adopted at the 19th International Conference of Labour Statisticians (ICLS) in Geneva in October 2013, which the International Labour Organization recommends for use.

One of the indicators developed by the International Labour Organization is the composite rate of labour underutilisation.

The labour underutilisation rate is the ratio of unused potential labour resources, i.e. the underutilised population and the extended labour force, expressed as a percentage.

The Polish Labour Force Survey provides data on the basis of which it is possible to calculate an internationally comparable indicator showing the level of labour underutilisation, which is discussed in more detail in the last part of the analysis. The international background to the measurement of labour underutilisation, on the other hand, is presented in Annex 1.

The average annual **labour underutilisation rate**, calculated on the basis of the Labour Force Survey, was **7.1%** for the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and **5.7%** for Poland.

Analiza Analysis

Analiza w całości poświęcona jest niewykorzystanym zasobom rynku pracy oraz cudzoziemcom. W 2021 r. na kujawsko-pomorskim rynku pracy, pozostającym jeszcze pod wpływem pandemii koronawirusa, nadal występował problem kurczenia i starzenia się zasobów pracy

Bierni zawodowo według BAEL

Jednym z elementów niewykorzystanych zasobów pracy są osoby bierne zawodowo. W czwartym kwartale 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim populacja osób biernych zawodowo liczyła 691 tys., stanowiąc 42,7% ogółu ludności w wieku 15-89 lat. Na przestrzeni lat 2011-2021 ich liczba oscylowała wokół 700 tys. Udział biernych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15-89 lat pod koniec 2021 r. był mniejszy o 1,6 p. proc. niż w analogicznym kwartale 2020 r. Analiza biernych zawodowo w województwie kujawsko-pomorskim wskazuje, że jest to zbiorowość niejednorodna. Należą do niej jednocześnie osoby młode, które jeszcze nie rozpoczęły poszukiwania pracy (m.in. ze względu na kontynuowaną edukację szkolną), a także osoby, które definitywnie opuściły rynek pracy, czyli przebywają na emeryturze (choć część osób w wieku emerytalnym nadal pozostaje aktywna na rynku pracy, np. łącząc pobieranie świadczeń z pracą zawodową).

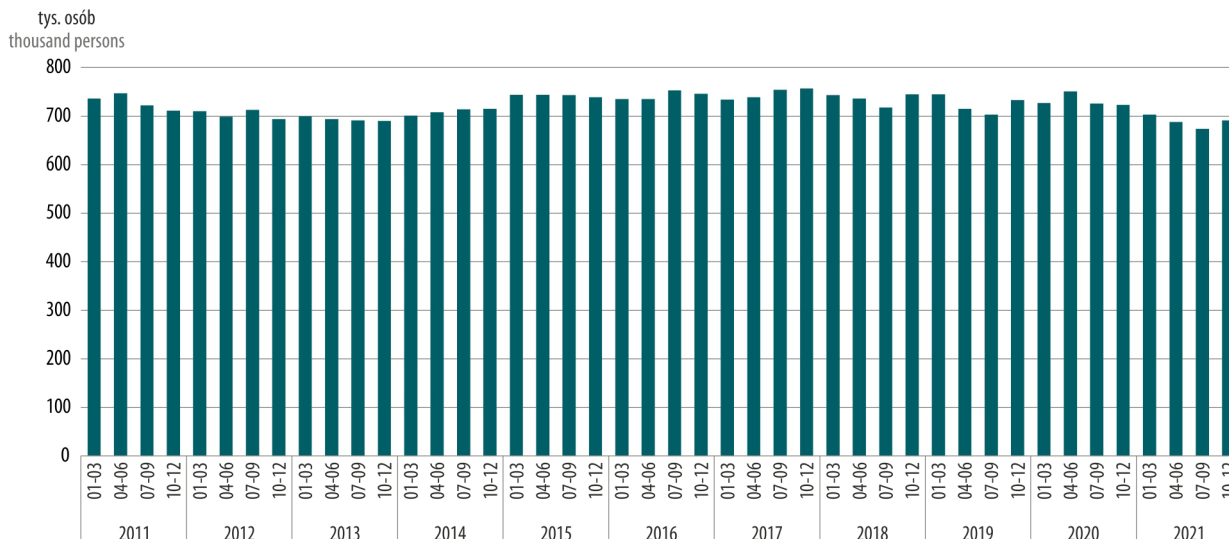
The analysis is entirely devoted to unused labour market resources and foreigners. In 2021, the Kujawsko-Pomorskie labour market, still under the influence of the coronavirus pandemic, continued to face the problem of shrinking and ageing labour resources.

Economically inactive persons according to the Labour Force Survey

One of the elements of unused labour resources are economically inactive people. In the fourth quarter of 2021, the economically inactive population of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship amounted to 691 thousand, constituting 42.7% of the total population aged 15-89. In the years 2011-2021, their number oscillated around 700 thousand. The share of economically inactive persons in the population aged 15-89 years at the end of 2021 was 1.6 p.p. lower than in the corresponding quarter of 2020. An analysis of the economically inactive in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship shows that it is a heterogeneous group. It includes, at the same time, young people who have not yet started looking for a job (e.g. due to continued school education), as well as those who have finally left the labour market, i.e. are retired (although some people of retirement age are still active on the labour market, including those who simultaneously receive retirement benefits and work).

**Wykres 2. Bierni zawodowo w wieku 15-89 lat
Stan na koniec kwartału**

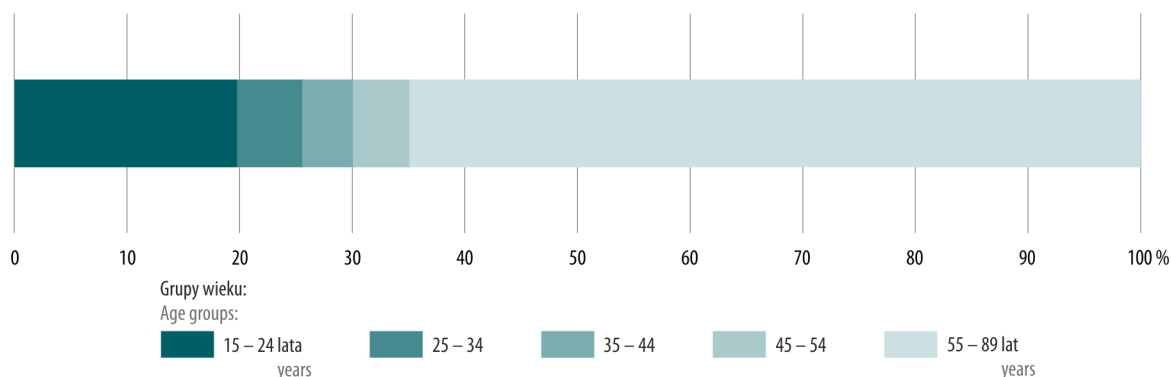
**Chart 2. Economically inactive persons aged 15-89 years
As at the end of a quarter**

Wśród biernych zawodowo zdecydowaną większość stanowią kobiety. Dane statystyczne wskazują, że w czwartym kwartale 2021 r. było ich 422 tys., czyli 61,1% ogółu biernych zawodowo. Liczebna przewaga biernych zawodowo kobiet może wynikać z przysługującego im prawa do emerytury we wcześniejszym wieku czy też podejmowanej roli opiekuńczo-wychowawczej. Wskazuje na to zdecydowana przewaga wśród biernych zawodowo osób w wieku 55-89 lat. W ostatnim kwartale 2021 r. grupę liczących 55-89 lat biernych zawodowo stanowiło 449 tys. osób. Było to 65,0% ogółu biernych zawodowo. Relatywnie dużą grupę biernych zawodowo stanowiła także ludność w wieku 15-24 lata. W analizowanym kwartale było ich 137 tys., tj. 19,8% ogółu biernych zawodowo w województwie. Razem grupy te stanowiły 84,8% ogółu biernych zawodowych – jest to wzrost o 0,4 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu w 2020 r.

Among the economically inactive, the vast majority are women. Statistics show that in the fourth quarter of 2021, there were 422 thousand of them, or 61.1% of the total economically inactive population. The numerical advantage of economically inactive women may be due to their entitlement to retirement at an earlier age or the caring and child-rearing role they take on. This is indicated by the strong predominance among the economically inactive of those aged 55-89 years. Taking into account the age of economically inactive people in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, it may be noted that people aged 55-89 definitely prevailed. In the last quarter of 2021, the group of economically inactive people aged 55-89 years numbered 449 thousand. They accounted for 65.0% of the total economically inactive population. The population aged 15-24 years was also a relatively large group of economically inactive people. In the analysed quarter, there were 137 thousand of them, i.e. 19.8% of the total economically inactive population in the voivodship. Together, these groups accounted for 84.8% of the total economically inactive population – an increase of 0.4 p.p. compared with the corresponding period in 2020.

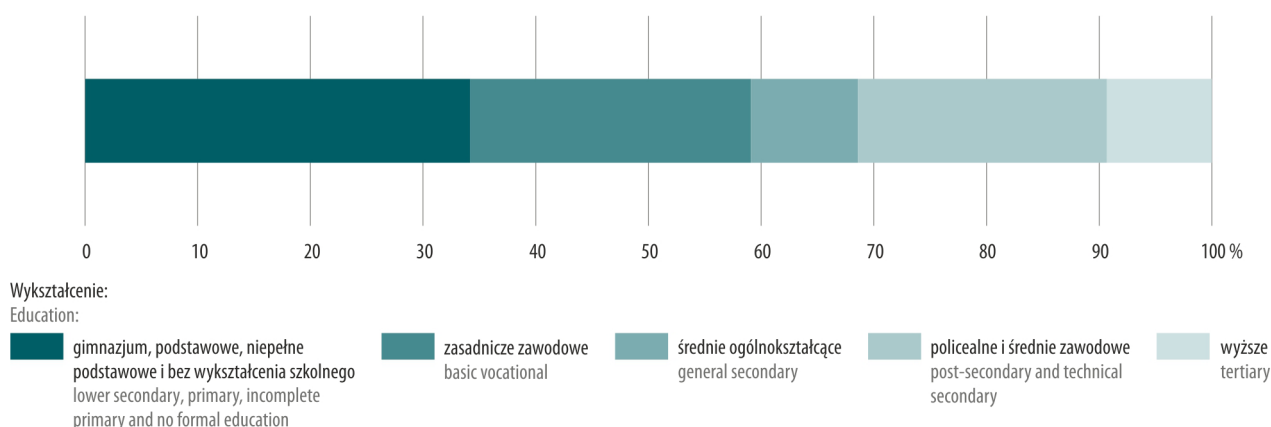
Wykres 3. Struktura biernych zawodowo według grup wieku w czwartym kwartale 2021 r.
Chart 3. Structure of economically inactive persons by age group in the fourth quarter of 2021

W strukturze biernych zawodowo pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym i bez wykształcenia szkolnego – w analizowanym kwartale ich udział wyniósł 34,2%. Udział osób z wykształceniem wyższym w populacji biernych zawodowo był najniższy i wyniósł 9,3%. Tylko nieco wyższy udział miały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 9,6%.

In the educational structure of the economically inactive, the largest group were people with at most lower secondary education and no formal education – in the analysed quarter, their share was 34.2%. The share of persons with tertiary education in the economically inactive population was the lowest at 9.3%. Only slightly higher was the share of people with general secondary education – 9.6%.

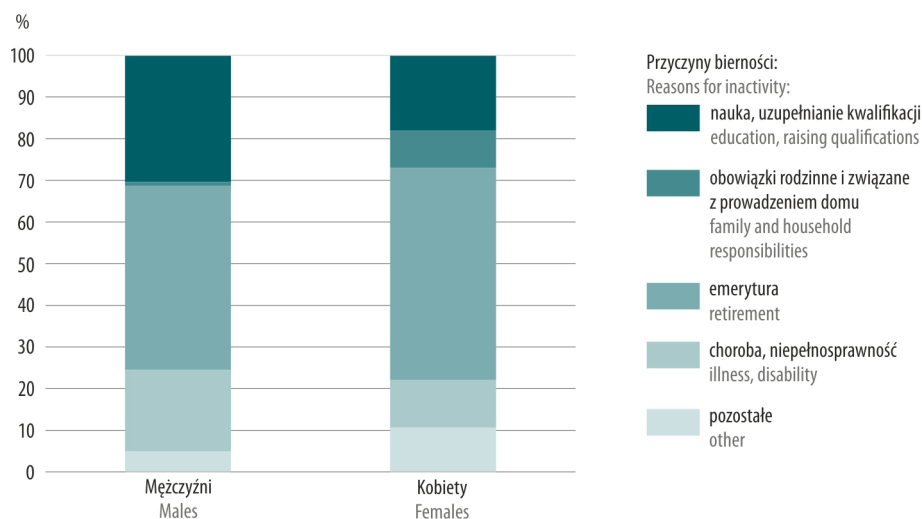
Wykres 4. Struktura biernych zawodowo według poziomu wykształcenia w czwartym kwartale 2021 r.
Chart 4. Structure of economically inactive persons by level of education in the fourth quarter of 2021

Wśród biernych zawodowo mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego dominującą przyczyną niepodjęcia pracy w czwartym kwartale 2021 r. była emerytura zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Among the economically inactive inhabitants of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the dominant reason for not taking up work in the fourth quarter of 2021 was retirement both among men and women.

Wykres 5. Struktura biernych zawodowo według płci i wybranych przyczyn bierności w czwartym kwartale 2021 r.
Chart 5. Structure of economically inactive persons by sex and selected reasons for inactivity in the fourth quarter of 2021

W 2021 r. wśród biernych zawodowo w województwie kujawsko-pomorskim 230 tys. osób było w wieku produkcyjnym. Stanowiły one 33,3 % ogółu biernych zawodowo. Głównymi przyczynami nie podejmowania pracy było zniechęcenie poszukiwaniem pracy, zajmowanie się gospodarstwem domowym, a także nauka po ukończeniu 25 roku życia.

In 2021, among the economically inactive in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 230 thousand people were of working age. They accounted for 33.3% of the total economically inactive population. The main reasons for not taking up work were discouragement from looking for a job, taking care of the household, and studying after the age of 25.

Bezrobotni według BAEL

W czwartym kwartale 2021 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności populacja bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim liczyła 36 tys. osób, stanowiąc tym samym 2,2% ogółu ludności w wieku 15-89 lat. W stosunku do 2020 r. ich liczba zwiększyła się o 80,0%. W ostatnim kwartale 2020 r. populacja ta bowiem liczyła 20 tys. osób, co stanowiło 1,2% ogółu ludności w wieku 15-89 lat.

Natężenie bezrobocia mierzone stopą bezrobocia w czwartym kwartale 2021 r. wyniosło według BAEL 3,9%. Było to o 1,7 p. proc. więcej niż w ostatnim kwartale 2020 r.

Wśród ogółu bezrobotnych więcej było kobiet niż mężczyzn (odpowiednio 20 tys. i 16 tys.). Stopa bezrobocia wśród kobiet wyniosła 4,8%, wśród mężczyzn – 3,2%. Ta relacja była charakterystyczna od 2011 r., przy czym pod koniec 2016 r. natężenie bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn niemalże zrównało się. W późniejszym okresie bywały pojedyncze kwartały, w których stopa bezrobocia wśród mężczyzn była wyższa niż wśród kobiet.

Unemployed persons according to the Labour Force Survey

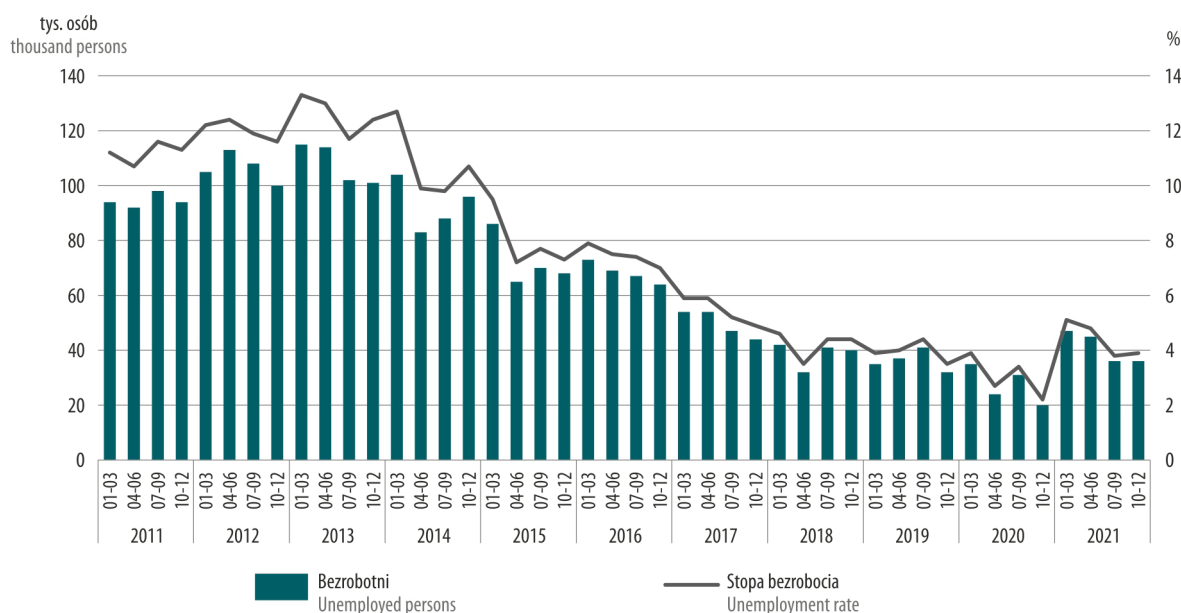
In the fourth quarter of 2021, according to the Labour Force Survey, the population of unemployed people in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship numbered 36 thousand, thus accounting for 2.2% of the total population aged 15-89 years. In relation to 2020, their number increased by 80,0%. In the last quarter of 2020, this population amounted to 20 thousand people, which accounted for 1.2% of the total population aged 15-89 years.

The intensity of unemployment measured by the unemployment rate in the fourth quarter of 2021 was 3.9% according to the Labour Force Survey. This was 1.7 p.p. higher than in the last quarter of 2020.

There were more women than men among the total unemployed persons (20 thousand and 16 thousand respectively). The unemployment rate among women was 4.8% and among men 3.2%. This relationship had been characteristic since 2011, with the intensity of unemployment among men and women almost equalising by the end of 2016. Thereafter, there have been isolated quarters in which the unemployment rate among men was higher than among women.

Wykres 6. Bezrobotni (lewa oś) oraz stopa bezrobocia (prawa oś) według BAEL
Stan na koniec kwartału

Chart 6. Unemployed persons (the left axis) and the unemployment rate (the right axis) according to the Labour Force Survey
As at the end of a quarter

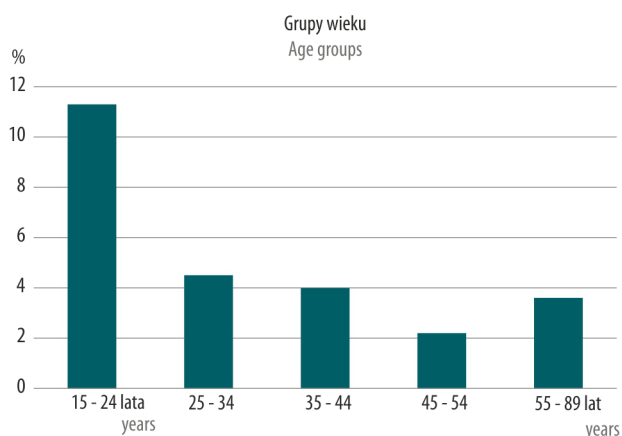

W czwartym kwartale 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim 22,0 tys. bezrobotnych mieszkało w miastach, stanowiąc 61,1% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia według BAEL również była wyższa w miastach (4,1%) niż na wsi (3,4%).

Poziom bezrobocia był zróżnicowany ze względu na wiek, w najmłodszej grupie wieku odnotowano najwyższą stopę bezrobocia – 11,3%. W pozostałych grupach wieku stopa bezrobocia wahała się od 2,2% wśród osób w wieku 45-54 lata do 4,5% w grupie osób w wieku 25-34 lata. Analizując stopę bezrobocia według poziomu wykształcenia można zauważyć, że zasadniczo była ona tym wyższa im niższy był poziom wykształcenia. Tak więc najwyższa stopa bezrobocia równa 8,9% dotyczyła bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym i bez wykształcenia szkolnego.

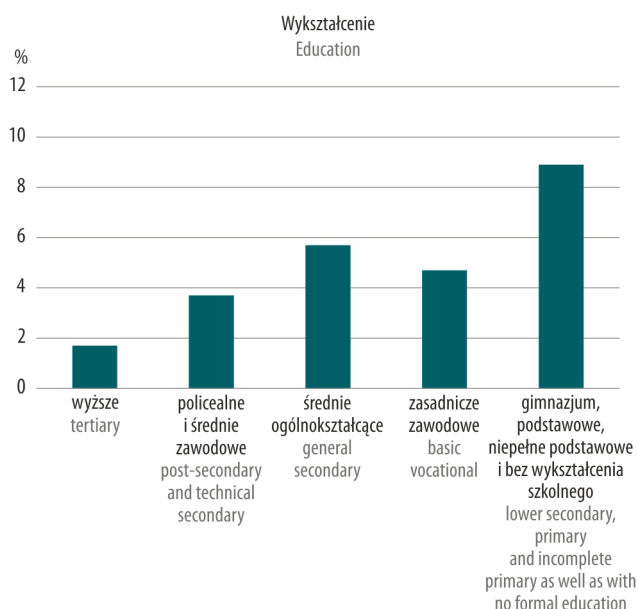
Wykres 7. Stopa bezrobocia według BAEL według grup wieku i poziomu wykształcenia w czwartym kwartale 2021 r.

Chart 7. Unemployment rate according to the Labour Force Survey by age group and level of education in the fourth quarter of 2021

In the fourth quarter of 2021, 22.0 thousand unemployed persons in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship lived in urban areas, accounting for 61.1% of the total number of unemployed persons. The unemployment rate according to the Labour Force Survey was also higher in urban areas (4.1%) than in rural areas (3.4%).

The level of unemployment varied by age, with the youngest age group recording the highest unemployment rate of 11.3%. In the other age groups, the unemployment rate ranged from 2.2% among those aged 45-54 years to 4.5% among those aged 25-34 years. When analysing the unemployment rate by level of education, it can be seen that it was generally higher the lower the level of education. Thus, the highest unemployment rate of 8.9% concerned unemployed people with at most lower secondary education and no formal education.

Bezrobotni w końcu 2021 r. w większości mieli już doświadczenie na rynku pracy, 83,3% z nich to osoby, które powracały do pracy po przerwie oraz osoby, które straciły pracę lub zrezygnowały z niej. Pozostałe 16,7% osób bezrobotnych według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności podejmowało pracę po raz pierwszy.

Podsumowując dotychczasową analizę informacji o aktywności ekonomicznej ludności według BAEL warto podkreślić, że zestawienie ludności aktywnej zawodowo według typu aktywności i płci w województwie kujaw-

The majority of unemployed people at the end of 2021 already had experience of the labour market. 83.3% of them were returning to work after a break or had lost or given up work. The remaining 16.7% of the unemployed according to the Labour Force Survey were taking up work for the first time.

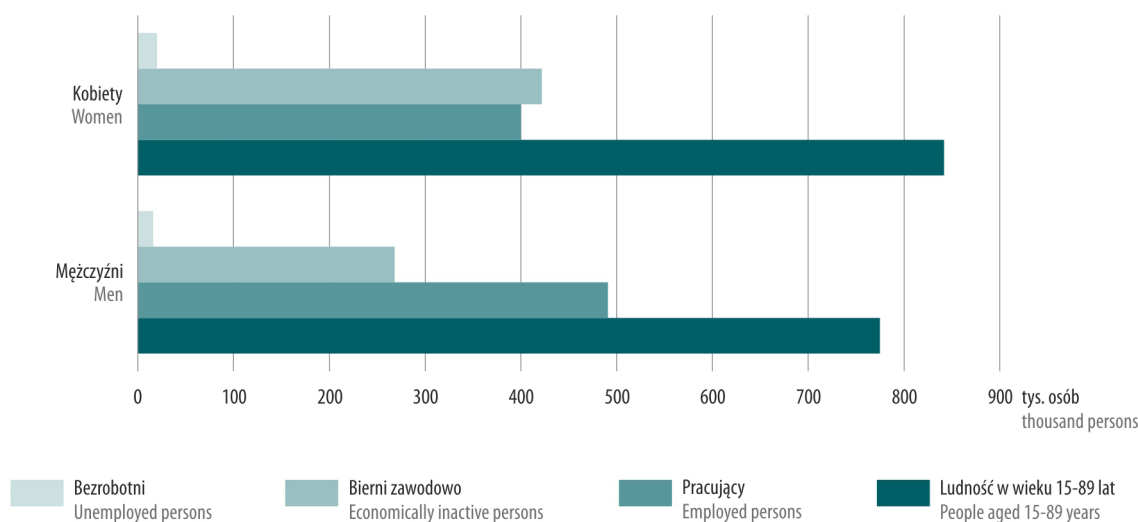
Summing up the above analysis of information on the economic activity of the population according to the Labour Force Survey, it is worth emphasising that the breakdown of the economically active population by type of activity and sex in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship shows sig-

sko-pomorskim wskazuje na znaczące różnice w dwóch zasadniczych, z punktu widzenia rynku pracy, typach aktywności. W czwartym kwartale 2021 r. liczba pracujących kobiet była o 91,0 tys. mniejsza od liczby pracujących mężczyzn, ponadto liczba pracujących kobiet była także mniejsza od liczby biernych zawodowo kobiet o 5,2%. Wśród mężczyzn zamieszkujących województwo kujawsko-pomorskie liczba pracujących mężczyzn była z kolei około 1,8 razy większa niż liczba biernych zawodowo mężczyzn. Oznacza to, że niewykorzystane zasoby pracy wśród aktywnych zawodowo są znacznie większe wśród kobiet aniżeli mężczyzn.

nificant differences in the two types of activity that are essential from the point of view of the labour market. In the fourth quarter of 2021, the number of employed women was by 91.0 thousand lower than the number of employed men; moreover, the number of employed women was also lower than the number of economically inactive women by 5.2%. Among men living in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, on the other hand, the number of employed men was approximately 1.8 times higher than the number of economically inactive men. This means that the unused labour resources within the population of economically active people are much greater among women than men.

Wykres 8. Ludność w wieku 15-89 lat oraz według typu aktywności i płci według BAEL w czwartym kwartale 2021 r.

Chart 8. Population aged 15-89 years by type of activity and sex according to the Labour Force Survey in the fourth quarter of 2021

Bezrobotni rejestrowani

Na przestrzeni 2021 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego zmieniała się. Na koniec stycznia i lutego wynosiła po 76,7 tys. osób i systematycznie malała do końca listopada, kiedy to liczba bezrobotnych osiągnęła 61,6 tys. Na koniec grudnia w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 61,9 tys. osób.

W 2021 r. tak jak w poprzednich latach za wyjątkiem 2020 r. zaobserwowano sezonową cykliczność polegającą na spadku liczby bezrobotnych w okresach wiosenno-letnich oraz wzroście w okresie zimowym.

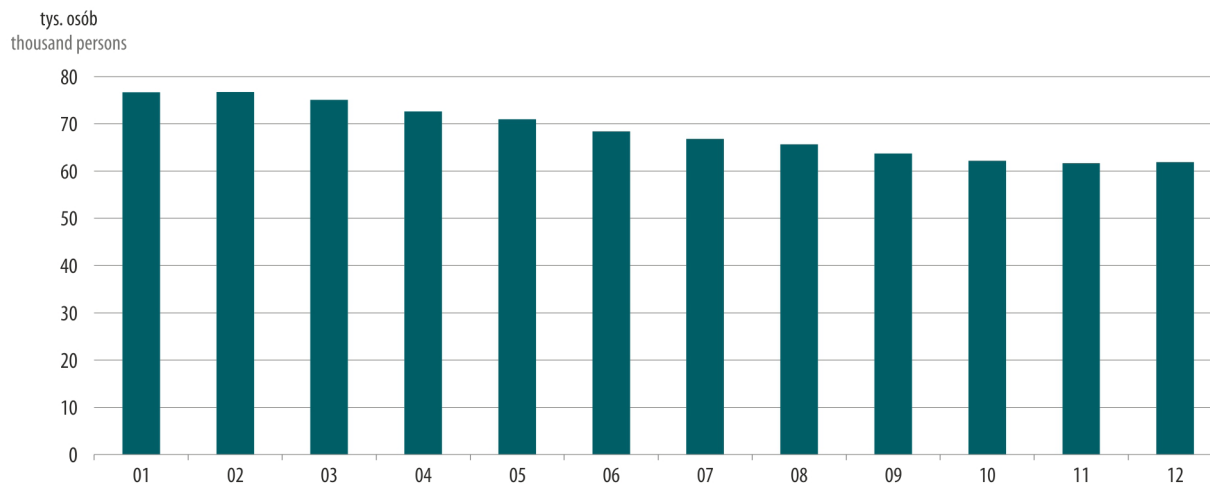
Registered unemployed persons

Over the course of 2021, the number of unemployed persons registered at powiat labour offices in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship fluctuated. At the end of January and February, it amounted to 76.7 thousand, and was steadily decreasing until the end of November, when the number of unemployed persons reached 61.6 thousand. At the end of December, 61.9 thousand unemployed persons were registered at powiat labour offices.

In 2021, as in previous years with the exception of 2020, a seasonal cyclical pattern was observed with a decrease in the number of unemployed persons during the spring and summer periods and an increase during the winter period.

**Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w 2021 r.
Stan na koniec miesiąca**

Chart 9. Registered unemployed persons in 2021
As at the end of a month

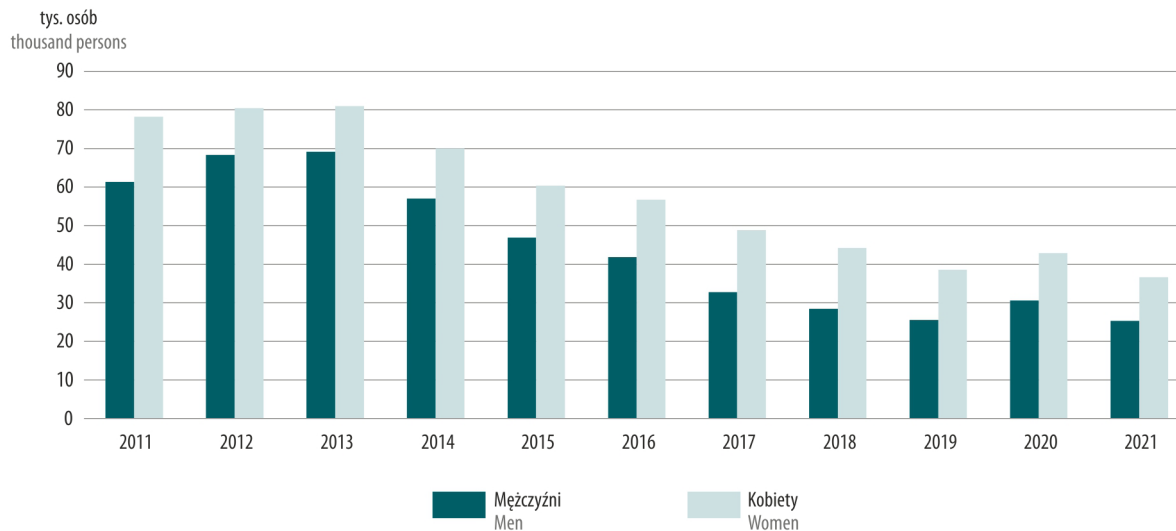

Po wzroście liczby bezrobotnych w 2020 r., w 2021 r. nastąpił powrót do trwającej w latach 2013-2019 tendencji spadkowej liczby bezrobotnych. 31 grudnia 2021 r. populacja zarejestrowanych bezrobotnych liczyła 61,9 tys. osób. Było to mniej o 15,8% w stosunku do roku poprzedniego. W porównaniu z 2011 r. liczba bezrobotnych w 2021 r. zmniejszyła się o 55,7%. Podobnie jak w latach poprzednich problem bezrobocia częściej dotyczył kobiet.

After an increase in the number of unemployed persons in 2020, the year 2021 saw a return to the ongoing downward trend in the number of unemployed persons between 2013 and 2019. On 31 December 2021, the population of registered unemployed persons was 61.9 thousand, 15.8% fewer compared with the previous year. Compared with 2011, the number of unemployed persons in 2021 decreased by 55.7%. As in previous years, the problem of unemployment more often affected women.

**Wykres 10. Bezrobotni zarejestrowani według płci
Stan na 31 grudnia**

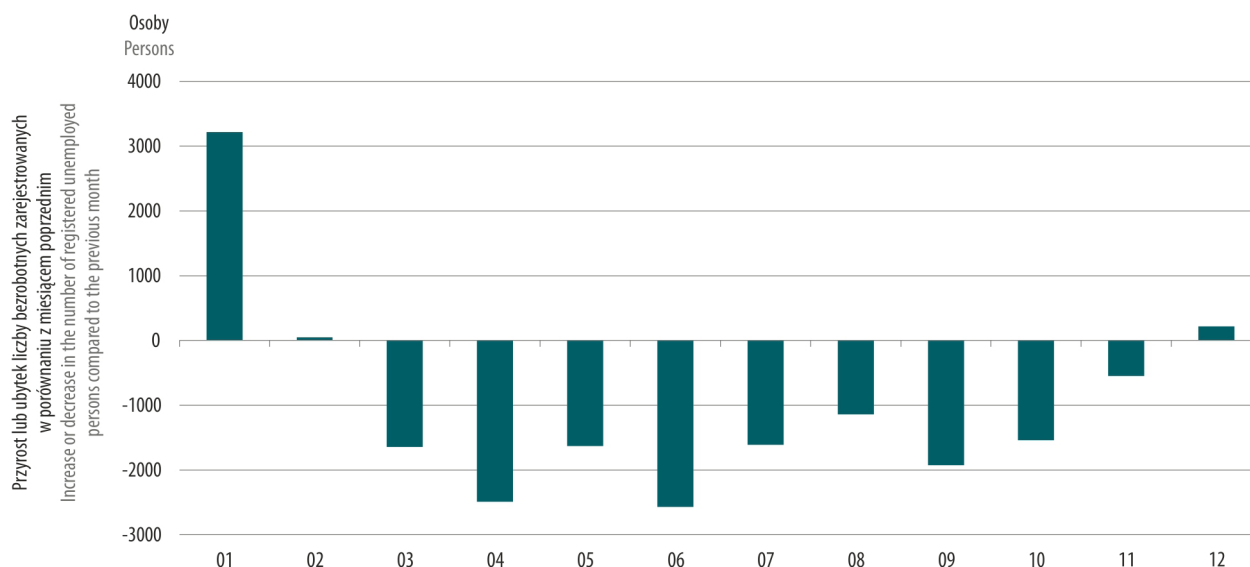
Chart 10. Registered unemployed persons by sex
As at 31 December

Na koniec 2021 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie osiągnęła wartość 8,1%. Była o 8,9 p. proc. niższa niż na koniec 2011 r. i o 1,4 p. proc. niższa niż na koniec 2020 r.

At the end of 2021, the registered unemployment rate in the voivodship reached 8.1%. It was by 8.9 p.p. lower than at the end of 2011 and by 1.4 p.p. lower than at the end of 2020.

Wykres 11. Bilans bezrobotnych zarejestrowanych w 2021 r.
Chart 11. Balance of registered unemployed persons in 2021

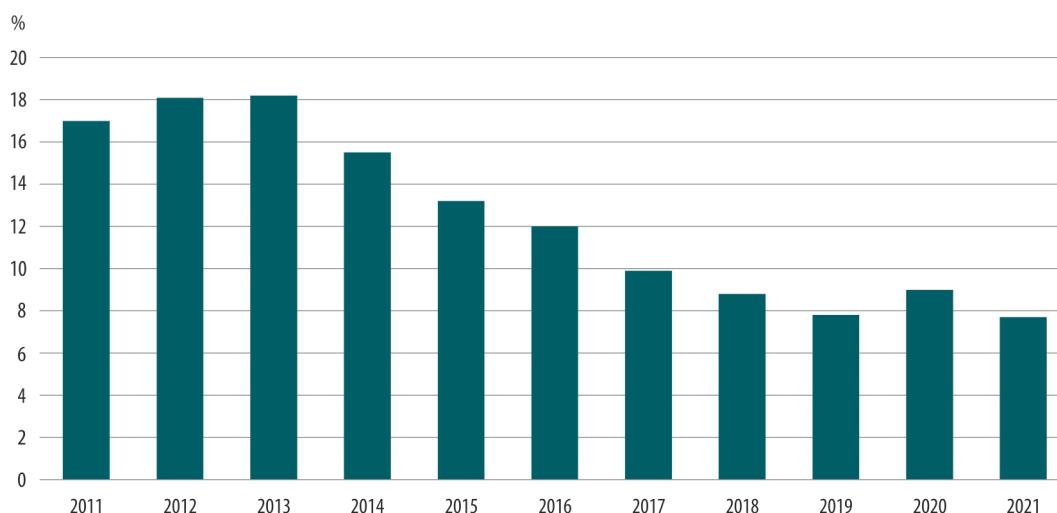
Stopa bezrobocia rejestrowanego to udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

The registered unemployment rate is the share of registered unemployed persons in the economically active civilian population, that is without the employees of the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Na obszarze województwa stopa bezrobocia rejestrowanego jest różnicowana przestrzennie. Najniższą stopę bezrobocia rejestrowanego wśród powiatów i miast na prawach powiatu odnotowano w m. Bydgoszczy – 2,5%, a następnie w powiecie bydgoskim – 3,9%. M. Toruń również charakteryzowało się, na tle całego województwa, korzystną sytuacją w tym zakresie. Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła tam 4,0%, podczas gdy dla powiatu toruńskiego analogiczny wskaźnik wyniósł 10,6%. Zdecydowanie najwyższa stopa bezrobocia była w powiecie radziejowskim – 18,7%. Niewiele niższe wartości tego wskaźnika były w pobliskich powiatach włocławskim oraz lipnowskim, w których stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła odpowiednio 16,0% i 15,6%. W 2021 r. współczynnik zmienności stopy bezrobocia dla powiatów i miast na prawach powiatu wyniósł 36,1%.

Within the voivodship, the registered unemployment rate varies spatially. The lowest registered unemployment rate among powiats and cities with powiat status was recorded in the city of Bydgoszcz – 2.5%, followed by the Bydgoski Powiat – 3.9%. The city of Toruń was also characterised, against the background of the entire voivodship, by a favourable situation in this respect. The registered unemployment rate there was 4.0%, while for the Toruński Powiat the corresponding indicator was 10.6%. The unemployment rate was by far the highest in the Radziejowski Powiat – 18.7%. Slightly lower values of this indicator were in the nearby Włocławski and Lipnowski Powiats, where the registered unemployment rate was 16.0% and 15.6%, respectively. In 2021, the coefficient of variation of the unemployment rate for powiats and cities with powiat status amounted to 36.1%.

Wykres 12. Stopa bezrobocia rejestrowanego
Chart 12. Registered unemployment rate

Współczynnik zmienności należy do miar rozproszenia, służy więc do badania stopnia zróżnicowania wartości zmiennej. Wysoka wartość współczynnika oznacza duże zróżnicowanie cechy i świadczy o niejednorodności badanej populacji, niska wartość świadczy o małej zmienności cechy i jednorodności badanej populacji.

Współczynnik zmienności jest ilorazem (wynikiem dzielenia) odchylenia standardowego cechy oraz jej średniej arytmetycznej. Wartość współczynnika wyrażona jest w procentach, a jej interpretacja zależna jest od wielkości współczynnika:

- < 20 % – mała zmienność,
- <20%; 40%) – przeciętna zmienność,
- <40%; 100%) – silna zmienność,
- ≥ 100% – bardzo silna zmienność.

The coefficient of variation belongs to the measures of dispersion, so it is used to test the degree of variation in the values of a variable. A high value of the coefficient means a high variability of a characteristic and indicates a heterogeneity of the surveyed population, a low value indicates a low variability of a characteristic and homogeneity of the surveyed population.

The coefficient of variation is the quotient (the result of division) of the standard deviation of the characteristic and its arithmetic mean. The value of the coefficient is expressed in % and the interpretation of the coefficient depends on its value:

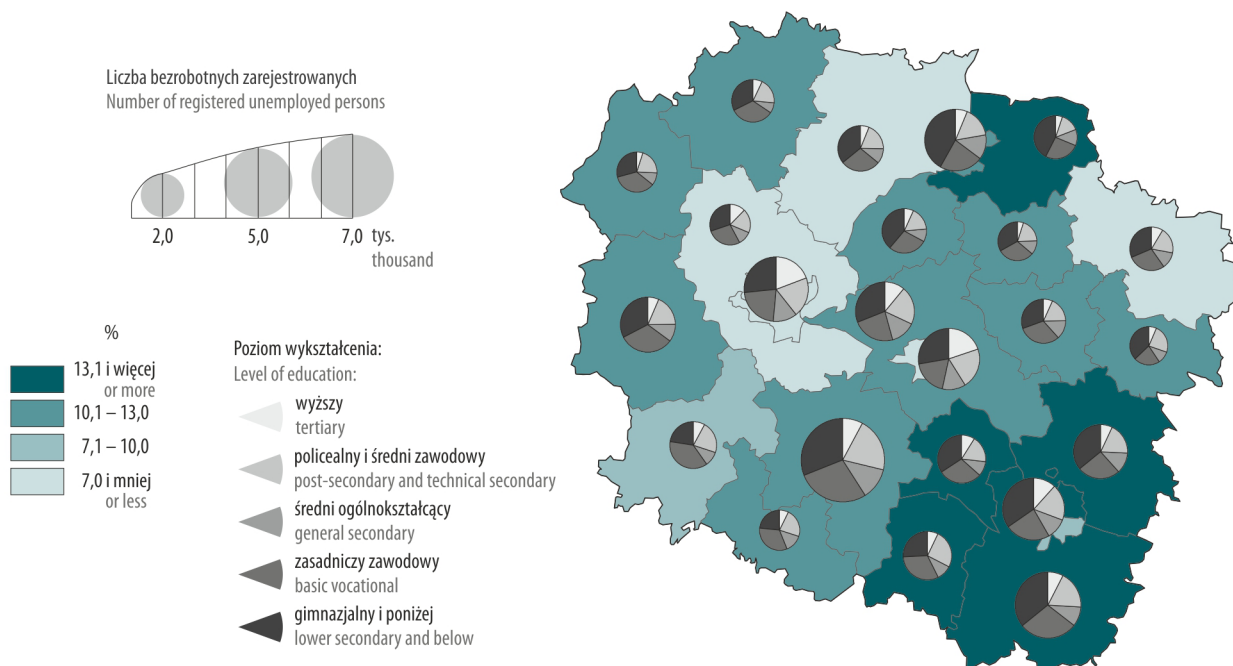
- < 20 % – low variation,
- <20%; 40%) – average variation,
- <40%; 100%) – strong variation,
- ≥ 100% – very strong variation.

Dane pochodzące z rejestrów urzędów pracy pozwalają na analizę różnych aspektów bezrobocia w wymiarze przestrzennym. Na przykład analiza bezrobotnych według poziomu wykształcenia wskazuje, że w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego największe dysproporcje występują w zakresie udziału osób o wykształceniu wyższym. Udział osób o tym wykształceniu wśród bezrobotnych w 2021 r. wahał się od 4,8% w powiecie sępoleńskim do 19,8% w m. Toruniu. Obok m. Torunia wysoki odsetek bezrobotnych z tym wykształceniem charakteryzował również m. Bydgoszcz – 19,3%.

Data from the registers of labour offices allow for the analysis of various aspects of unemployment in the spatial dimension. For instance, an analysis of unemployed persons by level of education shows that in the powiats of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the greatest disproportions occur in the share of people with tertiary education. The share of people with this level of education among unemployed persons in 2021 ranged from 4.8% in the Sępoleński Powiat to 19.8% in the city of Toruń. In addition to the city of Toruń, the city of Bydgoszcz was also characterised by a high proportion of unemployed people with this level of education – 19.3%.

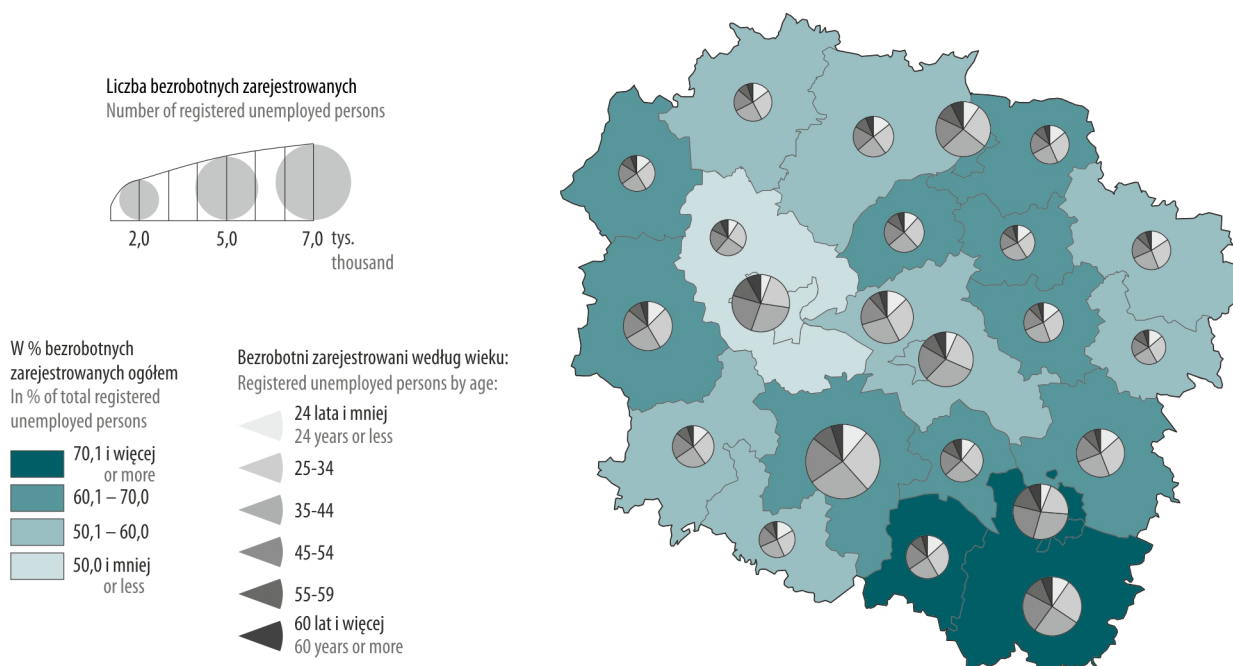
**Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 1. Registered unemployment rate in 2021
As at 31 December

**Mapa 2. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani w 2021 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 2. Long-term registered unemployed persons in 2021
As at 31 December

Dane z powiatowych urzędów pracy dostarczają również informacji na temat struktury wieku bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych powiatach i miastach na prawach powiatu. Przeprowadzona analiza wskazuje, że w 2021 r. w całym województwie bezrobotni pod tym względem byli podobni. Relatywnie większe zróżnicowanie dotyczyło udziału osób bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej. Najwyższy odsetek tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych charakteryzował powiat mogileński – 16,4%, natomiast najmniejszy m. Bydgoszcz – 5,8%.

OSOBA W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY to:

- bezrobotny do 30 roku życia,
- bezrobotny długotrwale,
- bezrobotny powyżej 50 roku życia,
- bezrobotny korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotny posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- bezrobotny niepełnosprawny,
- poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekun osoby niepełnosprawnej, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Osoby te są objęte specjalnym nadzorem powiatowych urzędów pracy. Na koniec grudnia 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim bezrobotni znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku stanowili 86,2% ogółu bezrobotnych. Spośród wybranych kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy najwięcej było osób długotrwale bezrobotnych – 71,7%. Udział w wysokości 29,2% miała grupa bezrobotnych osób powyżej 50 roku życia. Nieco mniejszy udział w wysokości 27,7% miała grupa bezrobotnych osób do 30 roku życia. Liczną grupę stanowili również bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – ich udział wyniósł 24,2% bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Bezrobotny długotrwale – oznacza to bezrobotnego, który pozostaje w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Data from powiat labour offices also provide information on the age structure of registered unemployed persons in individual powiats and cities with powiat status. The analysis shows that in 2021, unemployed persons were similar throughout the voivodship in this respect. There was relatively greater variation in the share of unemployed persons aged 24 and under. The highest percentage of this age group in the total number of registered unemployed persons was in the Mogileński Powiat – 16.4%, while the lowest in the city of Bydgoszcz – 5.8%.

A PERSON IN A SPECIFIC SITUATION ON THE LABOUR MARKET is:

- an unemployed person under 30 years of age,
- a long-term unemployed person,
- an unemployed person over 50 years of age,
- an unemployed person receiving social assistance benefits,
- an unemployed person with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child under 18 years of age, disabled unemployed person,
- a carer of a disabled person, seeking a job, who is not employed or does not perform any other paid work, with the exception of carers of a disabled person receiving the nursing benefit or special attendance allowance under the provisions on family benefits or the carer's allowance under the provisions on the establishment and payment of allowances for carers.

These persons are under special supervision of powiat labour offices. At the end of December 2021 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship unemployed persons in a specific situation on the labour market constituted 86.2% of the total number of unemployed persons. Among the selected categories of people in a specific situation on the labour market, the most numerous were long-term unemployed persons – 71.7%. The group of unemployed persons over 50 years of age had a share of 29.2%. A slightly smaller share, amounting to 27.7%, had the group of unemployed persons under 30 years of age. Unemployed persons with at least one child under 6 years of age were also a numerous group – their share was 24.2% of unemployed persons in a specific situation on the labour market.

A long-term unemployed person – is an unemployed person, who remains registered in a register of a powiat labour office for a total of over 12 months in the last 2 years, excluding periods of traineeships or adult vocational education.

Analiza bezrobocia rejestrowanego wskazuje, że długotrwale bezrobotni tworzyli najliczniejszą grupę we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu. Najbardziej dotknięta tym problemem była południowa część województwa, np. w powiatach wrocławskim i m. Wrocławu udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł odpowiednio 74,3% i 72,0%, a w powiecie radziejowskim 71,4%. Jedynie w m. Bydgoszczy i otaczającym je powiecie bydgoskim stanowili oni mniej niż połowę bezrobotnych (odpowiednio 47,5% i 49,9%).

Świadczy to o nadal występujących problemach z bezrobociem długotrwale w województwie, któremu przeciwdziałać próbuje wiele programów aktywizacji osób bezrobotnych. Utrzymująca się sytuacja w tym względzie wskazuje, że przywrócenie bezrobotnego, który pozostaje w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat na rynek pracy bywa problemowe i wymaga działań aktywizacyjnych dedykowanych poszczególnym grupom długotrwale bezrobotnych.

Wśród ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych kategorię szczególną stanowią osoby niepełnosprawne. Do tej kategorii zalicza się osoby, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i jednocześnie są zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy. Na koniec grudnia 2021 r. zarejestrowanych było 3,0 tys. osób spełniających te kryteria. Stanowiły one 4,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród nich struktura płci była bardzo zbliżona – kobiety stanowiły 47,9% ogółu niepełnosprawnych zarejestrowanych.

Dane pochodzące z rejestrów urzędów pracy pozwalają również na analizę liczby bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy. Wskazuje ona, że pod tym względem zróżnicowanie wewnętrzne województwa było niewielkie. Wśród bezrobotnych największy był udział osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (31,4%). Według stanu na koniec grudnia 2021 r. udział wskazanej grupy bezrobotnych skrajne wartości przyjmował w powiecie brodnickim i wrocławskim, odpowiednio 19,3% i 47,6%. Na drugim miejscu była grupa bezrobotnych pozostających bez pracy przez okres 12-24 miesięcy (19,9% ogółu bezrobotnych).

The analysis of registered unemployment indicates that long-term unemployed people formed the most numerous group in all powiats and cities with powiat status. The southern part of the voivodship was the most affected, e.g. in the Wrocławski Powiat and the city of Wrocław the share of long-term unemployed persons in the total number of unemployed persons was 74.3% and 72.0% respectively, and in the Radziejowski Powiat 71.4%. Only in the city of Bydgoszcz and the surrounding Bydgoski Powiat they accounted for less than half of the unemployed (47.5% and 49.9% respectively).

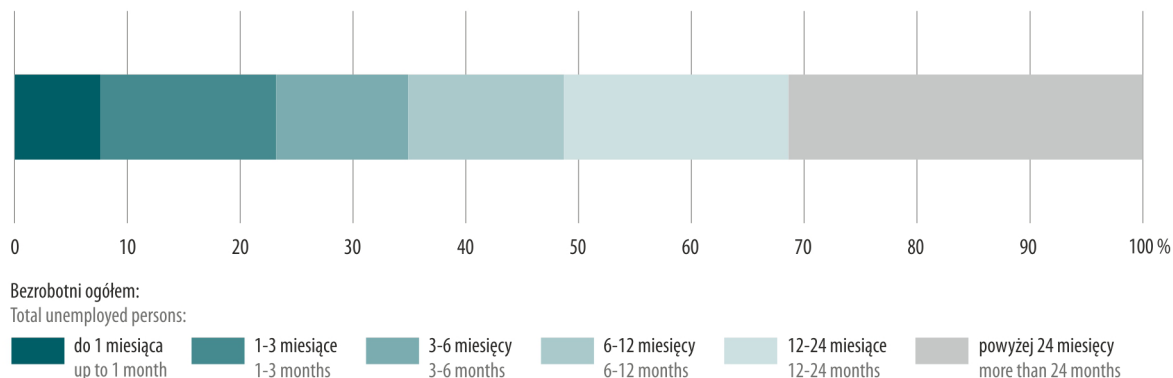
This proves that there are still existing problems with long-term unemployment in the voivodship, which many activation programmes for the unemployed are trying to counteract. The persisting situation in this respect indicates that reintroducing an unemployed person who has remained in the register of a powiat labour office for a total of more than 12 months in the last 2 years into the labour market is sometimes problematic and requires activation measures dedicated to particular groups of the long-term unemployed.

Among all registered unemployed persons, disabled persons are a special category. This category includes people who have a disability degree certificate and at the same time are registered at a powiat labour office. At the end of December 2021, there were 3.0 thousand persons meeting these criteria registered. They accounted for 4.9% of total registered unemployed persons. Among them, the sex structure was very similar – women accounted for 47.9% of total registered unemployed disabled persons.

Data from the registers of labour offices also allow for an analysis of the number of unemployed persons by duration of unemployment. It shows that in this respect the internal differentiation of the voivodship was small. Among the unemployed, the share of those remaining unemployed for more than 24 months was the largest (31.4%). As at the end of December 2021, the share of the indicated group of the unemployed was extreme in the Brodnicki and Wrocławski powiats, 19.3% and 47.6% respectively. In the second place was the group of unemployed persons remaining unemployed for 12-24 months (19.9% of the total number of unemployed persons).

Wykres 13. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy w 2021 r. Stan na 31 grudnia

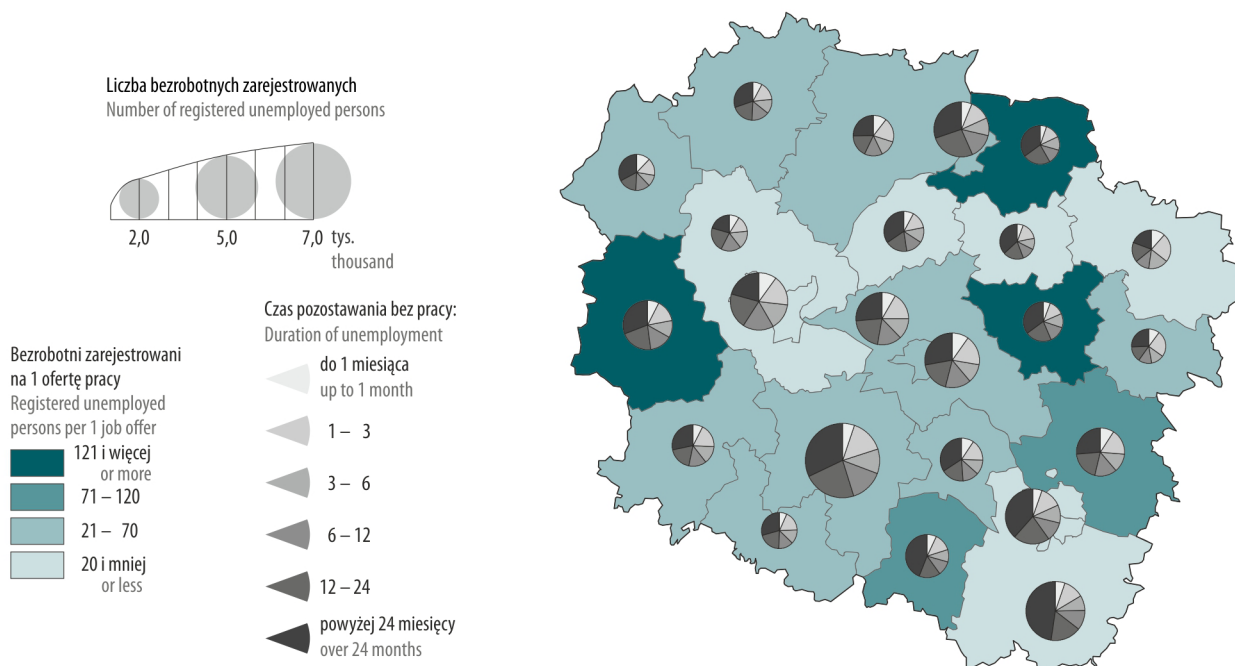
Chart 13. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment in 2021
As at 31 December

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
Source: own work on the basis of data of the Ministry of Family and Social Policy

Mapa 3. Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. Stan na 31 grudnia

Map 3. Registered unemployed persons per job offer in 2021
As at 31 December

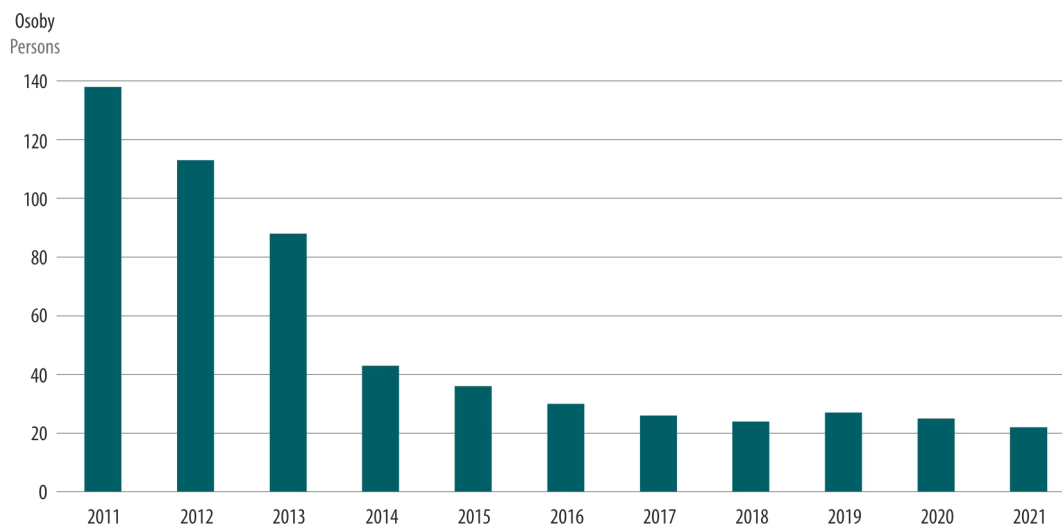
Na bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim składały się przede wszystkim osoby uprzednio pracujące – blisko 89% ogółu zarejestrowanych. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat – sta-

Unemployed people registered at labour offices in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship consisted mainly of people previously employed – almost 89% of total registered unemployed persons. Among them, people with seniority from 1 to 5 years dominated – they constituted 27.8% of this

nowiły one 27,8% tej populacji. Długość stażu pracy wśród bezrobotnych zarejestrowanych była zróżnicowana w powiatach i miastach na prawach powiatu. Różnice te w największym stopniu dotyczyły udziału osób bezrobotnych o stażu pracy powyżej 30 lat. Natomiast w całym województwie najbardziej zbliżony był udział bezrobotnych ze stażem pracy od 5 do 10 lat. Najniższy był w powiecie radziejowskim – 14,1%, a najwyższy w powiecie chełmińskim – 20,1%.

population. Among registered unemployed persons seniority varied between powiats and cities with powiat status. The differences were most pronounced in the share of the unemployed with seniority of over 30 years. On the other hand, the share of the unemployed with seniority from 5 to 10 years was the most similar in the whole voivodship. The lowest was in the Radziejowski Powiat – 14.1%, and the highest in the Chełmiński Powiat – 20.1%.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani przypadający na 1 ofertę pracy
Chart 14. Registered unemployed persons per job offer

Na koniec grudnia 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim na jedną ofertę pracy przypadało 22 bezrobotnych zarejestrowanych. Jest to niewielka zmiana w stosunku do roku ubiegłego, bowiem w 2020 r. na jedną ofertę pracy przypadało 25 bezrobotnych. W 2011 r., liczba bezrobotnych przypadająca na ofertę pracy była ponad 6-krotnie większa.

Możliwość wybierania ofert pracy przez bezrobotnych była w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim bardzo zróżnicowana wewnętrznie. Współczynnik zmienności dla liczby bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy w powiatach i miastach na prawach powiatu wyniósł 101,3% i wskazuje na inną specyfikę sytuacji na rynku pracy w stolicach województwa i ich otoczeniu oraz południowej części województwa. Według stanu na koniec grudnia najmniej bezrobotnych zarejestrowanych przypadających na 1 ofertę pracy było w m. Włocławku – 7 osób, a najwięcej w powiecie grudziądzkim – 232 osoby.

At the end of December 2021, there were 22 registered unemployed persons per job offer in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. This is a slight change compared with the previous year, as in 2020, there were 25 unemployed persons per job offer. In 2011, the number of unemployed persons per job offer was more than 6 times higher.

In 2021, the opportunity to choose job offers by unemployed persons was very differentiated internally in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The coefficient of variation for the number of unemployed persons per job offer in powiats and cities with powiat status amounted to 101.3% and indicates a different specificity of the labour market situation in the voivodship's capital cities and their surroundings and the southern part of the voivodship. As at the end of December, the smallest number of registered unemployed persons per job offer was in the city of Włocławek – 7 persons, and the largest number in the Grudziądzki Powiat – 232 persons.

Pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy

Z punktu widzenia rynku pracy niewykorzystany potencjał stanowią pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy. Pomimo tego, że są to osoby pracujące, ich możliwości i gotowość do pracy nie są wykorzystane w pełnym zakresie.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu (łącznie pracowników najemnych i pracujących na własny rachunek) było 51 tys., w tym 31 tys. kobiet. Większość tej populacji (31 tys.) zamieszkiwała w miastach. Praca w niepełnym wymiarze godzin dotyczyła głównie dwóch grup. Do pierwszej należały osoby chcące połączyć życie zawodowe z obowiązkami domowymi, głównie były to kobiety. Drugą grupę tworzyły osoby młode, wchodzące na rynek pracy i chcące połączyć naukę i pracę, czyli studiujące lub doszkalające się. Skalę zjawiska wykonywania pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy obrazuje udział osób pracujących wykonujących pracę w takim wymiarze w całej zbiorowości pracujących. Pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy stanowili 5,7% pracujących ogółem w województwie (889 tys.) Praca w niepełnym wymiarze czasu w województwie kujawsko-pomorskim nie jest szczególnie popularna i jest praktykowana rzadziej niż średnio w całej Unii Europejskiej, ale częściej niż przeciętnie w Polsce.

Informacji o osobach wykonujących pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy obok Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności opartego na wywiadzie z respondentami (a zatem danych mających wyłącznie charakter deklaracyjny) dostarcza roczne Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (formularz Z-06), składane przez podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane te dotyczą osób niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy według siedziby jednostki i przeważającego rodzaju działalności. Według tego źródła w ostatnim dniu grudnia 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim wśród pracowników najemnych było 25,5 tys. osób niepełnozatrudnionych. W stosunku do 2020 r. ich liczba zmalała o 6,0%. Wśród niepełnozatrudnionych zdecydowaną większość stanowiły kobiety – w 2021 r. ich udział w tej populacji wyniósł 68,4%. Niemal połowa niepełnozatrudnionych pracowała w sekcji Obsługa rynku nieruchomości^A, i w sekcji Edukacja (odpowiednio 22,4% i 20,5%).

Part-time employed persons

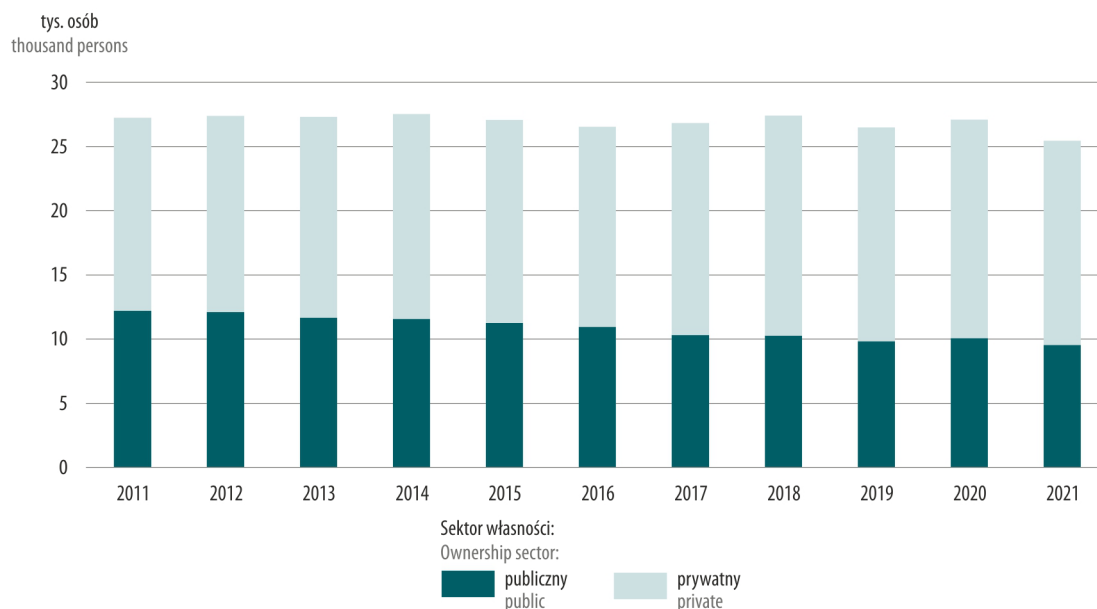
From the point of view of the labour market, employed persons working part-time are an unused potential. Despite the fact that they are working persons, their potential and availability to work are not fully used.

According to the Labour Force Survey, there were 51 thousand part-time employed persons (employees and self-employed persons together), including 31 thousand women in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021. Most of this population (31 thousand) resided in urban areas. Part-time work mainly concerned two groups. The first included those wishing to combine professional life with domestic responsibilities, and were mainly women. The second group consisted of young people entering the labour market and wishing to combine study and work, i.e. those studying or pursuing further training. The scale of phenomenon of part-time work is illustrated by the share of employed persons performing such work in the total employed population. Part-time employed persons accounted for 5.7% of the total employed population in the voivodship (889 thousand). Part-time work in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship is not particularly popular and is practised less frequently than on average in the European Union, but more frequently than on average in Poland.

In addition to the Labour Force Survey based on an interview with respondents (i.e. data of a purely declarative nature), information on part-time workers is provided by the annual Report on employed persons, wages, salaries and working time (the form Z-06), submitted by entities with 10 or more employed persons and budgetary sphere units, regardless of the number of employed persons. The data refer to part-time employees in the main workplace according to the seat of the unit and the predominant kind of activity. According to this source, on the last day of December 2021, there were 25.5 thousand part-time employees in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In relation to 2020, their number decreased by 6.0%. Among part-time employees, the vast majority were women – in 2021, their share in this population was 68.4%. Almost half of part-time employees worked in the Real estate activities and Education sections (respectively 22.4% and 20.5%).

**Wykres 15. Niepełnozatrudnieni^a w głównym miejscu pracy według sektorów własności
Stan na 31 grudnia**

**Chart 15. Part-time employees^a in the main workplace by ownership sector
As at 31 December**

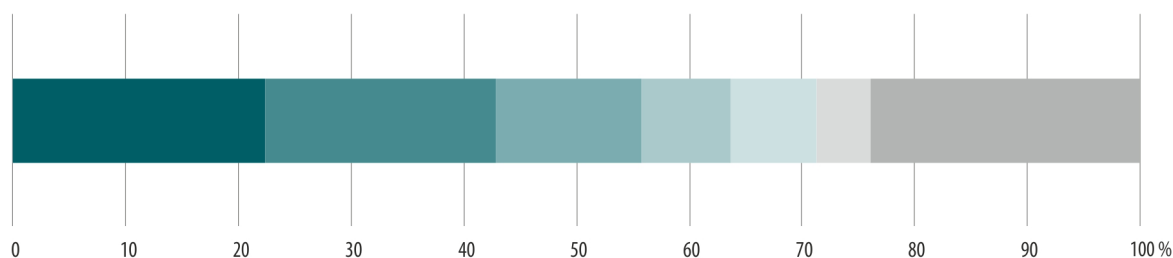

^a Dane dotyczą niepełnozatrudnionych według siedziby jednostki i przeważającego rodzaju działalności w podmiotach o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

^a Data concern part-time employees according to the seat of the unit and the predominant kind of activity in entities with 10 or more employed persons and in budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

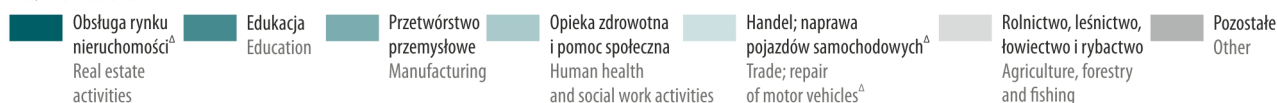
**Wykres 16. Struktura niepełnozatrudnionych^a w głównym miejscu pracy według wybranych sekcji PKD w 2021 r.
Stan na 31 grudnia**

**Chart 16. Structure of part-time employees^a in the main workplace by selected PKD / NACE sections in 2021
As at 31 December**

Sekcje PKD:

PKD/NACE sections:

^a Dane dotyczą niepełnozatrudnionych według siedziby jednostki i przeważającego rodzaju działalności w podmiotach o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

^a Data concern part-time employees according to the seat of the unit and the predominant kind of activity in entities with 10 or more employed persons and in budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

Cudzoziemcy

Potencjalnymi zasobami pracy w obliczu zjawiska starzenia się społeczeństwa, mogą być pracownicy pochodzący z innych państw. Informacji na temat aktywności cudzoziemców na kujawsko-pomorskim rynku pracy dostarczają dane o wydanych zezwoleniach na pracę cudzoziemców. Trzeba mieć jednak na uwadze fakt, że statystyki te nie wyczerpują tematu aktywności cudzoziemców na regionalnym rynku pracy, gdyż obrazują tylko część populacji cudzoziemców pracujących w województwie. Zgodnie z ogólną zasadą każdy cudzoziemiec, który na mocy przepisów nie jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę w Polsce, chcący podjąć zatrudnienie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, musi posiadać odpowiednie zezwolenie.

Wyjątków od obowiązku posiadania zezwolenia jest jednak dużo. Do najważniejszych aktów prawnych, uprawniających określone kategorie cudzoziemców do podjęcia pracy w Polsce bez zezwolenia należy ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 690 ze zm.), gdzie w art. 87 określono katalog zwolnień, obejmujący m.in. następujące grupy cudzoziemców:

- obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej,
- osoby posiadające zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej w Rzeczypospolitej Polskiej,
- osoby posiadające zezwolenie na pobyt stały w Rzeczypospolitej Polskiej,
- cudzoziemców posiadających status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- obywateli państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej (Islandia, Norwegia, Liechtenstein),
- małżonków obywateli polskich, posiadających zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego,
- osoby posiadające ważną Kartę Polaka.

Innym aktem prawnym, umożliwiającym cudzoziemcom pracę bez zezwolenia jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (t. j. Dz.U. 2021, poz. 2291). Poza istniejącym systemem zwolnień istnieje ponadto możliwość zatrudniania cudzoziemców w trybie uproszczonym na podstawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi.

Foreigners

Workers from other countries may be a potential labour resource in the face of the phenomenon of population ageing. Information on the activity of foreigners on the Kujawsko-Pomorskie labour market is provided by data on work permits issued to foreigners. However, one should bear in mind that these statistics do not exhaust the topic of foreigners' activity on the regional labour market, as they depict only a part of the population of foreigners working in the voivodship. As a general rule, every foreigner who is not exempted by law from the obligation to hold a work permit in Poland, wishing to take up employment on the territory of the Republic of Poland, must have the relevant permit.

However, there are many exceptions to the obligation to hold a permit. Among the most important legal acts authorising certain categories of foreigners to take up employment in Poland without a permit is the Act of 20 April 2004 on Employment Promotion and Labour Market Institutions (consolidated text Journal of Laws (Dziennik Ustaw) 2022, item 690, as amended), where Article 87 defines a catalogue of exemptions, including, i.a., the following groups of foreigners:

- citizens of member states of the European Union,
- persons with a residence permit for a long-term resident of the European Union in the Republic of Poland,
- persons with a permanent residence permit in the Republic of Poland,
- foreigners with the refugee status granted in the Republic of Poland,
- citizens of a country of the European Economic Area, not belonging to the European Union (Iceland, Norway, Liechtenstein),
- spouses of Polish citizens who hold a temporary residence permit on the territory of the Republic of Poland granted in connection with entering into marriage,
- persons holding a valid Pole's Card.

Another legal act allowing foreigners to work without a permit is the Regulation of the Minister of Labour and Social Policy of 21 April 2015 concerning cases in which entrusting work to a foreigner on the territory of the Republic of Poland is permissible without the need to obtain a work permit (consolidated text Journal of Laws 2021, item 2291). In addition to the existing system of exemptions, there is also a possibility to employ foreigners in a simplified mode on the basis of a declaration on entrusting work to a foreigner. This simplified procedure regulated by Article 88z of the Act of 20 April 2004 on Employ-

Ten uproszczony tryb uregulowany art. 88z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku dotyczy obywateli z 6 państw: Białorusi, Gruzji, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Armenii i Ukrainy. W takiej procedurze oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi rejestrowane są przez powiatowe urzędy pracy.

Jednym ze źródeł wiedzy na temat aktywności cudzoziemców na kujawsko-pomorskim rynku pracy są dane o zezwoleniach na pracę cudzoziemca. Dostępne są dane o liczbie zezwoleń w podziale na województwa zarówno według organu wydającego zezwolenie jak i według miejsca wykonywania pracy. Analiza liczby udzielonych zezwoleń na pracę cudzoziemców w 2021 r. wskazuje, że w województwie kujawsko-pomorskim wydano ich 40,9 tys. i w porównaniu z poprzednim rokiem liczba wydanych zezwoleń zwiększyła się o 40,2%. Wzrost ten wynikał głównie ze zwiększonej liczby złożonych wniosków, co mogło wynikać z luzowania restrykcji w zakresie swobodnego przemieszczania się cudzoziemców między krajami po pierwszym roku pandemii COVID-19.

W latach poprzednich liczba udzielonych zezwoleń na pracę z roku na rok wzrastała. W 2021 r. wśród wydanych zezwoleń na pracę, która miała być wykonywana na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, zdecydowana większość, bo 72,1%, dotyczyła mężczyzn. W analizowanym roku zezwolenia na pracę cudzoziemców wydane w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły 8,1% zezwoleń wydanych w kraju. Podana liczba wydanych 40,9 tys. zezwoleń dotyczy decyzji wydanych w województwie kujawsko-pomorskim, a więc przez wojewodę kujawsko-pomorskiego. Nie wszystkie te zezwolenia dotyczyły pracy wykonywanej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Należy zauważyć, że zezwolenie na pracę wydawane jest przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu powierzającego bądź ze względu na siedzibę podmiotu, do którego cudzoziemiec jest delegowany.

Statystyki Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na temat liczby wydanych zezwoleń według miejsca wykonywania pracy pokazują natomiast, że zezwoleń na pracę, która miała być wykonywana w województwie kujawsko-pomorskim wydano w 2021 r. 30,1 tys.¹. W niektórych województwach sytuacja była odwrotna. Liczba wydanych tam zezwoleń była mniejsza od liczby zezwoleń na wykonywanie pracy

ment Promotion and Labour Market Institutions concerns citizens from 6 countries: Belarus, Georgia, the Republic of Moldova, the Russian Federation, the Republic of Armenia and Ukraine. In such a procedure, declarations on entrusting work to a foreigner are registered by powiat labour offices.

One of the sources of knowledge on the activity of foreigners on the Kujawsko-Pomorskie labour market is data on work permits for foreigners. Data on the number of permits broken down by voivodship both according to the authority issuing the permit and the place of work are available. An analysis of the number of work permits granted to foreigners in 2021 shows that 40.9 thousand permits were issued in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and, compared with the previous year, the number of permits issued increased by 40.2%. This increase was mainly due to an increased number of applications submitted, which may have resulted from the easing of restrictions on the free movement of foreigners between countries after the first year of the COVID-19 pandemic.

In previous years, the number of work permits granted was increasing year by year. In 2021, among the work permits issued for work to be performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the vast majority, i.e. 72.1%, concerned men. In the analysed year, work permits for foreigners issued in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship constituted 8.1% of permits issued in the country. The given number of 40.9 thousand permits issued refers to decisions issued in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, i.e. by the voivode (provincial governor) of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. Not all of these permits concerned work performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. It should be noted that a work permit is issued by the voivode competent for the seat or place of residence of the employing entity or for the seat of the entity to which the foreigner is posted.

In contrast, statistics from the Ministry of Family and Social Policy on the number of permits issued in terms of actual place of work show that in 2021 the number of permits for work to be performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 30.1 thousand¹. In some voivodships, the situation was the opposite. The number of permits issued there was smaller than the number of permits to perform work

1 Zezwolenia na pracę cudzoziemców – zezwolenia na pracę 2021 r., Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, https://psz.praca.gov.pl/statystyka/?p_auth=hMl9csfc&p_p_id=101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj&p_p_lifecycle=1&p_p_state=exclusive&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fexport_journal_article&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_groupId=10828&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_articleId=8180075&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_targetExtension=pdf, dostęp 25.09.2022 r.

1 Zezwolenia na pracę cudzoziemców – zezwolenia na pracę 2021 r., the Ministry of Family and Social Policy, https://psz.praca.gov.pl/statystyka/?p_auth=hMl9csfc&p_p_id=101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj&p_p_lifecycle=1&p_p_state=exclusive&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fexport_journal_article&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_groupId=10828&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_articleId=8180075&101_INSTANCE_MDNO4TyL2uZj_targetExtension=pdf (Accessed: 25 September 2022).

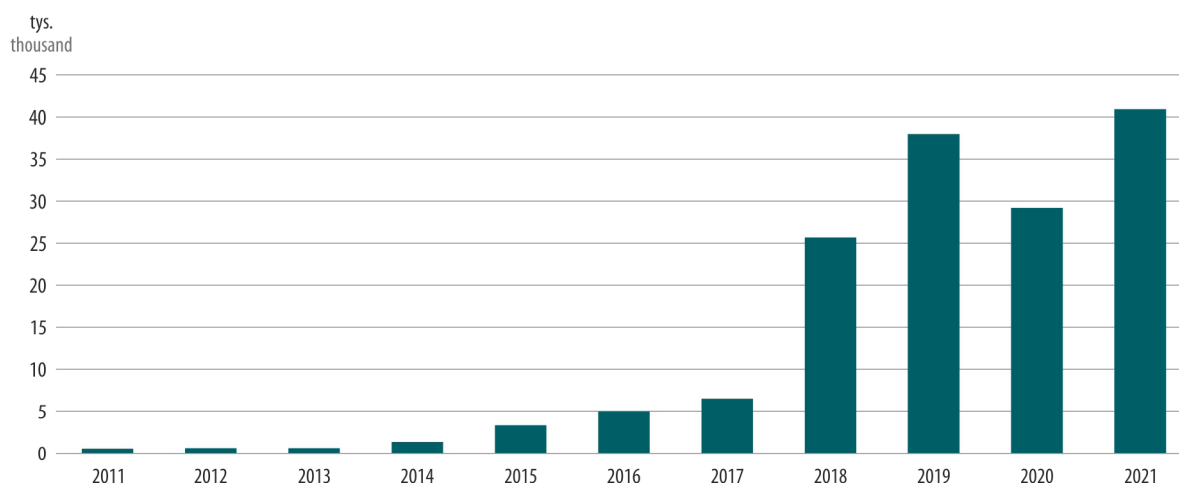
na terenie tych województw. Przykładem jest województwo wielkopolskie, gdzie w 2021 r. wojewoda wielkopolski wydał 57,9 tys. zezwoleń, natomiast liczba zezwoleń na pracę, która miała być wykonywana na terenie województwa wielkopolskiego wyniosła już 74,6 tys. Podobna sytuacja była w województwie pomorskim. Udział województwa kujawsko-pomorskiego w strukturze liczby zezwoleń na pracę pod względem miejsca wykonywania pracy wyniósł 6,0% liczby zezwoleń wydanych w kraju, a więc mniej niż udział województwa w strukturze wydanych zezwoleń pod względem organu wydającego zezwolenie.

Analiza struktury wydanych zezwoleń na pracę, która miała być wykonywana na terenie województwa kujawsko-pomorskiego według okresu ważności wskazuje, że najczęściej, bo 36,2% wszystkich zezwoleń na pracę cudzoziemców, wydanych zostało na okres powyżej 1 roku do 2 lat, a w następnej kolejności na okres powyżej 6 do 12 miesięcy – 35,1%.

in these voivodships. An example is the Wielkopolskie Voivodship, where in 2021 the voivode of the Wielkopolskie Voivodship issued 57.9 thousand permits, while the number of permits to perform work on the territory of the Wielkopolskie Voivodship was 74.6 thousand. A similar situation was in the Pomorskie Voivodship. The share of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the structure of the number of work permits in terms of the place of performing work was 6.0% of the number of permits issued in the country, i.e. less than the share of the voivodship in the structure of permits in terms of the authority issuing the permit.

An analysis of the structure of permits for work to be performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship by period of validity shows that the most, 36.2%, of all permits for foreigners were issued for a period of more than 1 to 2 years, followed by those issued for a period of more than 6 to 12 months – 35.1%.

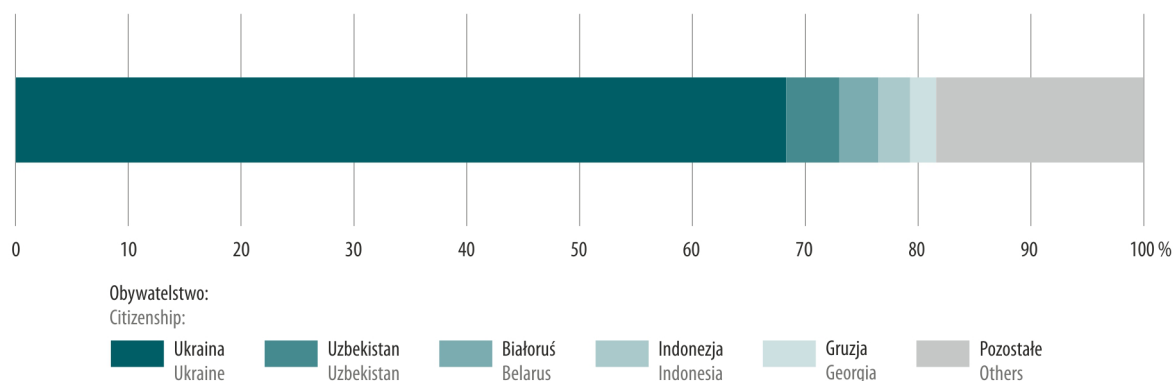
Wykres 17. Zezwolenia na pracę cudzoziemców udzielone przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego
Chart 17. Work permits for foreigners issued by the voivode of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship

Spośród wszystkich zezwoleń ponad 28% zostało wydanych na okres powyżej dwóch lat. Biorąc pod uwagę liczbę wydanych zezwoleń na pracę cudzoziemców według obywatelstwa można zauważyć, że najczęściej trafiło do obywateli Ukrainy. W 2021 r. wydano 20,6 tys. zezwoleń na pracę dla obywateli Ukrainy, co stanowiło 68,3% wszystkich zezwoleń na pracę wykonywaną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Odsetek wydawanych zezwoleń dla obywateli innych krajów był wyraźnie mniejszy. Przykładowo, w 2021 r. do obywateli Uzbekistanu trafiło 4,7% ogólnej liczby wydanych zezwoleń, Białorusi – 3,5%, Indonezji – 2,8%.

Of the total permits, more than 28% were issued for more than two years. Taking into account the number of work permits issued to foreigners by citizenship, it can be noted that the largest number were granted to citizens of Ukraine. In 2021, 20.6 thousand work permits were issued to Ukrainian citizens, which accounted for 68.3% of all permits for work performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The percentage of permits issued for citizens of other countries was significantly lower. For example, in 2021, citizens of Uzbekistan received 4.7% of the total number of permits issued, citizen of Belarus – 3.5%, citizens of Indonesia – 2.8%.

Wykres 18. Struktura zezwoleń^a na pracę cudzoziemców według obywatelstwa w 2021 r.
Chart 18. Structure of work permits^a for foreigners by citizenship in 2021

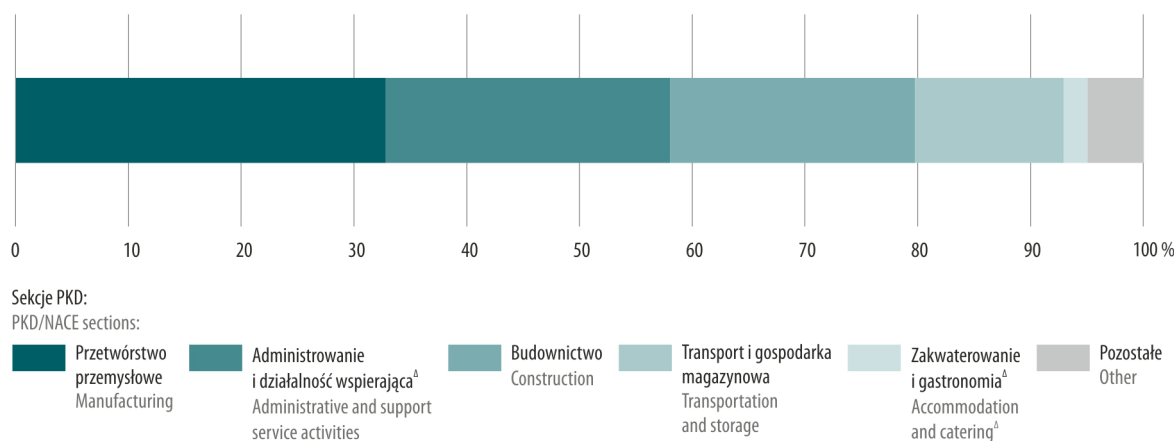

^a Dotyczy zezwoleń na pracę wykonywaną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
^a Permits to work performed in the territory of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

Rozpatrując zezwolenia na pracę cudzoziemców według sekcji PKD zaobserwowano, że najwięcej zezwoleń na pracę, która miała być wykonywana na terenie województwa kujawsko-pomorskim w analizowanym roku wydano dla pracodawców z sekcji Przetwórstwo przemysłowe. Było to 32,8% ogólnej liczby wydanych zezwoleń na pracę. Znaczny udział w ogólnej liczbie wydanych zezwoleń na pracę cudzoziemców zaobserwowano także w sekcjach: Administrowanie i działalność wspierająca^a – 25,2% oraz Budownictwo – 21,7%. Zezwolenia wydane w tych trzech sekcjach stanowiły łącznie 79,8% wszystkich wydanych zezwoleń na pracę.

When analysing the work permits for foreigners by PKD/ NACE section, it was observed that the largest number of permits for work to be performed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the analysed year was issued to employers from the Manufacturing section. This was 32.8% of the total number of work permits issued. A significant share in the total number of work permits issued to foreigners was also observed in the sections: Administrative and support service activities – 25.2% and Construction – 21.7%. Permits for work in these three sections accounted for a total of 79.8% of all work permits issued.

Wykres 19. Struktura zezwoleń^a na pracę cudzoziemców według sekcji PKD w 2021 r.
Chart 19. Structure of work permits^a for foreigners by PKD/NACE section in 2021

^a Dotyczy zezwoleń na pracę wykonywaną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
^a Permits to work performed in the territory of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

Innym źródłem informacji o cudzoziemcach na kujawsko-pomorskim rynku pracy są dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Cudzoziemcy wykonujący pracę w Polsce podlegają tak jak obywatele polscy na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. Obowiązkowi temu podlegają m.in. osoby zatrudnione na umowę o pracę, zleceniobiorcy czy też osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Należy podkreślić, że populacja osób zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych nie jest tożsama z populacją pracujących bądź zatrudnionych według definicji Głównego Urzędu Statystycznego. Prowadzony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Centralny Rejestr Ubezpieczonych dostarcza danych o liczbie osób fizycznych, które podlegały ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz posiadają obywatelstwo inne niż polskie. Jak wynika z tego rejestru w Polsce na przestrzeni lat 2015-2021 liczba cudzoziemców podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym systematycznie rosła, z poziomu 184,2 tys. osób na koniec 2015 r. do 875,1 tys. osób na koniec 2021 r. W 2021 r. spośród ogólnej liczby tych cudzoziemców obywatele Ukrainy stanowili 71,7% (627,0 tys.), obywatele innych krajów spoza Unii Europejskiej 23,9% (209,5 tys.).² W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2015-2021 liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika wzrosła z 5,8 do 31,4 tys., a więc ponad pięciokrotnie. Udział cudzoziemców z województwa kujawsko-pomorskiego w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika wyniósł w 2021 r. 3,6%.³

Another source of information on foreigners on the Kujawsko-Pomorskie labour market is data from the Social Insurance Institution (ZUS). Foreigners working in Poland are subject to compulsory retirement pension and disability pension insurance, just like Polish citizens, under the provisions of the Act of 13 October 1998 on the Social Insurance System. This obligation applies, i.e., to persons employed under an employment contract, contractors or persons conducting non-agricultural economic activity. It should be emphasised that the population of people registered for retirement pension and disability pension insurance is not the same as the populations of employed persons and employees as defined by Statistics Poland. The Central Register of Insured Persons, maintained by the Social Insurance Institution (ZUS), provides data on the number of natural persons who are subject to retirement pension and disability pension insurance and have citizenship other than Polish. As can be seen from this register, the number of foreigners subject to compulsory retirement pension and disability pension insurance in Poland between 2015 and 2021 was increasing steadily, from 184.2 thousand persons at the end of 2015 to 875.1 thousand persons at the end of 2021. In 2021, out of the total number of these foreigners, citizens of Ukraine accounted for 71.7% (627.0 thousand), citizens of other countries outside the European Union 23.9% (209.5 thousand).² In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship between 2015 and 2021, the number of foreigners registered for retirement pension and disability pension insurance according to the voivodship of the payer's seat increased from 5.8 to 31.4 thousand, i.e. by more than five times. In 2021, the share of foreigners from the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the structure of foreigners registered for retirement pension and disability pension insurance according to the voivodship of the payer's seat was 3.6%.³

Tablica 1. Liczba cudzoziemców^a zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych
Table 1. Number of foreigners^a registered for retirement pension and disability pension insurance

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo kujawsko-pomorskie Kujawsko-Pomorskie Voivodship	5 775	9 719	15 253	20 817	22 904	25 862	31 385
Polska Poland	184 188	293 188	440 255	569 724	651 506	725 173	875 090

a Według województwa siedziby płatnika. Jeżeli osoba ubezpieczona zatrudniona jest u kilku płatników mających siedzibę w tym samym województwie, wówczas wystąpi w zestawieniu tylko raz. Jeżeli natomiast są płatnicy mający siedziby w różnych województwach, wówczas ubezpieczony wykazany jest tyle razy, ile siedzib w różnych województwach mają płatnicy.

Źródło: Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych, Warszawa, czerwiec 2022, s. 9 i 21, <https://www.zus.pl/documents/10182/2322024/Cudzoziemcy+w+polskim+systemie+ubezpiecze%C5%84+spo%C5%82ecznych+-+XII.2021.pdf/cd231552-e7eb-264f-ec6-a63a834cf458?t=1655991180351>, dostęp 25.09.2022 r.

a According to the voivodship of the payer's seat. If the insured person is employed by several payers located in the same voivodship, he or she will be counted only once. If, on the other hand, these are payers with seats in different voivodships, the insured person will be counted as many times as the payers have their seats in different voivodships.

Source: Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych, Warszawa, czerwiec 2022, p. 9 and 21, Available at: <https://www.zus.pl/documents/10182/2322024/Cudzoziemcy+w+polskim+systemie+ubezpiecze%C5%84+spo%C5%82ecznych+-+XII.2021.pdf/cd231552-e7eb-264f-ec6-a63a834cf458?t=1655991180351> (Accessed: 25 September 2022)

2 Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021, op. cit., s. 9.

3 Tamże, s. 9 i 21.

2 Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021, op. cit., p. 9.

3 Ibidem, p. 9 and 21.

Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej dla województwa kujawsko-pomorskiego i Polski w 2021 r.

W tabelicy 2. zestawiono dane niezbędne do wyliczenia złożonej stopy niepełnego wykorzystania siły roboczej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy, a więc populacja której dotyczy zjawisko niepełnego wykorzystania siły roboczej obejmuje cztery podgrupy osób:

- bezrobotnych,
- biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia,
- biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia,
- osoby pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze.

Rozszerzona siła robocza obejmuje natomiast następujące podgrupy:

- bezrobotnych,
- pracujących,
- biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia,
- biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia.

Wszystkie podgrupy obu wyżej wymienionych kategorii obejmują osoby w wieku 15-74 lata.

Tabela 2. Podstawowe dane o niepełnym wykorzystaniu siły roboczej w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)

Table 2. Basic data on labour underutilisation in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni Unemployed persons	Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy Underutilised persons	Rozszerzona siła robocza Extended labour force	Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej Labour underutilisation rate
	w tysiącach osób in thousand persons			w % in %
1 kwartał 2021 Quarter 1 2021	47	73	936	7,8
2 kwartał 2021 Quarter 2 2021	45	67	942	7,1
3 kwartał 2021 Quarter 3 2021	36	62	962	6,4
4 kwartał 2021 Quarter 4 2021	36	64	944	6,8
przeciętnie w 2021 r. on average in the year 2021	41	67	946	7,1

Labour underutilisation rate for the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and Poland in 2021

Table 2 contains the data needed to calculate the composite rate of labour underutilisation. Unused potential labour resources, i.e. the underutilised population, includes four subgroups of people:

- unemployed persons,
- persons unavailable to start work but looking for a job,
- persons available to work, but currently not looking for a job,
- underemployed part time workers.

The extended labour force, meanwhile, includes the following subgroups:

- unemployed persons,
- employed persons,
- persons available to work, but currently not looking for a job,
- persons unavailable to start work but looking for a job.

All subgroups of the two categories mentioned above include people aged 15-74 years.

W 2021 r. średnioroczna stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 7,1%. Wysokość tej stopy podobnie jak w przypadku stopy bezrobocia była w województwie kujawsko-pomorskim wyższa od wartości dla całego kraju. Wysokość stopy niepełnego wykorzystania siły roboczej w województwie kujawsko-pomorskim zmieniała się w poszczególnych kwartałach 2021 r. Najwyższy poziom miała w pierwszym kwartale, po czym systematycznie spadała, osiągając najniższą wartość w trzecim kwartale, a więc w okresie głównie letnim. W czwartym kwartale odnotowano wzrost stopy, która nie osiągnęła jednak poziomu z pierwszego kwartału.

Cała populacja osób tworzących niewykorzystane potencjalne zasoby pracy w województwie liczyła średniorocznie 67 tys. osób, w tym 41 tys. bezrobotnych (61,2%). W czwartym kwartale 2021 r. bezrobotni w województwie kujawsko-pomorskim stanowili 56,3% niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy. Łączna liczba osób z trzech pozostałych podgrup wynosiła średniorocznie 26 tys. Była więc mniejsza od liczby pracujących w województwie cudzoziemców zgłoszonych w ZUS do ubezpieczeń emerytalnych i rentowych.

In 2021, the average annual labour underutilisation rate in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 7.1%. This rate, like the unemployment rate, was higher in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship than in the country as a whole. The level of the labour underutilisation rate in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship varied in individual quarters of 2021. It had its highest level in the first quarter, after which it was systematically decreasing, reaching its lowest value in the third quarter, i.e. in the mainly summer period. In the fourth quarter, there was an increase in the rate, which, however, did not reach the level of the first quarter.

The entire population of people forming the unused potential labour resources, i.e. the underutilised population in the voivodship was on average during the year 67 thousand, including 41 thousand unemployed persons (61.2%). In the fourth quarter of 2021, unemployed persons in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship accounted for 56.3% of underutilised persons. The total number of people from the other three subgroups was on average 26 thousand during the year. It was therefore smaller than the number of foreigners working in the voivodship and registered at the Social Insurance Institution (ZUS) for retirement pension and disability pension insurance.

Tablica 3. Podstawowe dane o niepełnym wykorzystaniu siły roboczej w Polsce w 2021 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)

Table 3. Basic data on labour underutilisation in Poland in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)

Wyszczególnienie Specification	Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy Underutilised persons		Rozszerzona siła robocza Extended labour force	Stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej Labour underutilisation rate	
	w tysiącach osób in thousand persons			w % in %	
	ogółem total	kobiety females	ogółem total	ogółem total	kobiety females
1 kwartał 2021 Quarter 1 2021	1 187	581	17 404	6,8	7,4
2 kwartał 2021 Quarter 2 2021	1 065	541	17 451	6,1	6,8
3 kwartał 2021 Quarter 3 2021	926	471	17 575	5,3	5,9
4 kwartał 2021 Quarter 4 2021	834	423	17 453	4,8	5,3

Źródło: dane GUS i Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_SLA_Q_custom_1380423/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=8bcfa6da-80a9-432c-ab0a-540ecbe7eee8, dostęp 22.11.2022 r.

Source: Statistics Poland and Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_SLA_Q_custom_1380423/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=8bcfa6da-80a9-432c-ab0a-540ecbe7eee8 (Accessed: 22 November 2022).

W 2021 r. średnioroczna stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej w Polsce wyniosła 5,7%, a populacja osób tworzących niewykorzystane potencjalne zasoby pracy liczyła średniorocznie 1 003 tys. osób. W każdym kwartale stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej była nieznacznie wyższa dla kobiet niż dla mężczyzn. Dominującą liczebnie kategorią osób w tej zbiorowości byli bezrobotni. Stanowili oni średniorocznie 57,8% (580,0 tys.) niewykorzystanych

In 2021, the average annual labour underutilisation rate in Poland was 5.7%, and the underutilised population numbered on average 1 003 thousand people during the year. In each quarter, the labour underutilisation rate was slightly higher for women than for men. The numerically dominant category of people in this population was the unemployed. On average, during the year they accounted for 57.8% (580.0 thousand) of the underutilised population.

potencjalnych zasobów pracy. W czwartym kwartale 2021 r. bezrobotni w Polsce stanowili 59,6% niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy. Na drugim miejscu znaleźli się bierni zawodowo nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia, których udział wyniósł w czwartym kwartale 2021 r. 20,3%. Trzecią pod względem wysokości udziału w strukturze niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy grupą były osoby pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze. W czwartym kwartale 2021 r. ich udział wyniósł 15,8%. Udział biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia był wówczas najmniejszy – 4,3%. Wśród czterech podgrup tworzących niewykorzystane potencjalne zasoby pracy kobiety przeważały liczebnie we wszystkich poza bezrobotnymi.

Przystawione w tablicach 3 i 4 wartości stopy niepełnego wykorzystania siły roboczej są porównywalne z wartościami wskaźnika labour market slack, publikowanego na stronie Eurostatu, dla serii danych niewyrównanych sezonowo ani kalendarzowo. Eurostat publikuje również wartości wskaźnika wyrównanego sezonowo i kalendarzowo.

In the fourth quarter of 2021, the unemployed accounted for 59.6% of the underutilised population. In second place were persons available to work but not seeking a job, whose share in the fourth quarter of 2021 was 20.3%. Underemployed persons working part-time constituted the third largest group in terms of the share in the underutilised population. In the fourth quarter of 2021, their share was 15.8%. The share of persons seeking work but not immediately available was the smallest at that time, at 4.3%. Among the four subgroups making up the underutilised population, women dominated numerically in all but the unemployed.

The values of the labour underutilisation rate shown in tables 3 and 4 are comparable to the values of the labour market slack indicator published on the Eurostat website for neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data series. Eurostat also publishes seasonally adjusted and calendar adjusted statistics on labour market slack.

Tablica 4. Podgrupy niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w Polsce w czwartym kwartale 2021 r. (dla osób w wieku 15-74 lata; dane niewyrównane, tj. niewyrównane sezonowo, ani kalendarzowo)

Table 4. Subgroups of the underutilised population in Poland in 2021 according to the Labour Force Survey (persons aged 15-74; unadjusted data i.e. neither seasonally adjusted nor calendar adjusted data)

Wyszczególnienie Specification	Osoby pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze Underemployed persons working part time		Bezrobotni Unemployed persons		Bierni zawodowo poszukujący pracy, ale niegotowi do jej podjęcia Persons seeking work but not immediately available		Bierni zawodowo nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia Persons available to work but not seeking	
	w tysiącach osób in thousand persons							
	ogółem total	kobiety females	ogółem total	kobiety females	ogółem total	kobiety females	ogółem total	kobiety females
1 kwartał 2021 Quarter 1 2021	190	102	687	304	42	27	268	147
2 kwartał 2021 Quarter 2 2021	177	105	606	273	45	25	237	140
3 kwartał 2021 Quarter 3 2021	130	68	528	249	35	22	233	132
4 kwartał 2021 Quarter 4 2021	132	82	497	232	36	22	169	87

Źródło: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_SLA_Q_custom_3928067/default/table?lang=en, dostęp 22.11.2022 r.

Source: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_SLA_Q_custom_3928067/default/table?lang=en (Accessed: 22 November 2022).

Załącznik 1. Pomiar niepełnego wykorzystania siły roboczej w kontekście międzynarodowym

Annex 1. Measuring labour underutilisation in an international context

Do podstawowych i najdłużej stosowanych wskaźników niepełnego wykorzystania siły roboczej należy stopa bezrobocia. Z uwagi na fakt, że stopa bezrobocia nie odzwierciedla wyczerpująco zjawiska niepełnego wykorzystania siły roboczej zaczęto stosować inne wskaźniki. Początki prac nad nowymi wskaźnikami w ramach Międzynarodowej Organizacji Pracy sięgają 2008 r. kiedy to opublikowano raport pt. *Beyond Unemployment: Measurement of Other Forms of Labour Underutilization*¹ (Poza bezrobocie: Pomiar innych form niepełnego wykorzystania siły roboczej). Opracowała go Grupa robocza ds. niepełnego wykorzystania siły roboczej. W efekcie dalszych prac Międzynarodowej Organizacji Pracy w 2013 r. opracowano standardy dotyczące pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej.

Podstawę dla opracowywania mierników niepełnego wykorzystania siły roboczej jest Rezolucja dotycząca statystyki pracy, zatrudnienia i niepełnego wykorzystania siły roboczej, przyjęta podczas XIX Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w Genewie (ICLS) w październiku 2013 r., którą Międzynarodowa Organizacja Pracy rekomenduje do stosowania. W dokumencie znajdują się kluczowe definicje dotyczące przedmiotowego zjawiska. Rezolucja określa więc niepełne wykorzystanie siły roboczej (labour underutilisation) jako „niedopasowania pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę, które przekładają się na niezaspokojone zapotrzebowanie na zatrudnienie wśród ludności”. W rezolucji wymieniono trzy miary niepełnego wykorzystania siły roboczej, mianowicie:

- niedostateczne zatrudnienie pod względem czasu pracy,
- bezrobocie,
- potencjalną siłę roboczą.

Te trzy kategorie stanowią podstawę do budowania różnych wskaźników. Obok dobrze znanego terminu jakim jest bezrobocie w rezolucji pojawiło się określenie time-related underemployment (niedostateczne zatrudnienie pod względem czasu pracy). Należy zauważyć, że angielskie pojęcie underemployment na gruncie polskim nie ma jednego powszechnie przyjętego tłumaczenia. Bywa tłumaczone np. jako zatrud-

Among the basic and longest used indicators of labour underutilisation is the unemployment rate. Due to the fact that the unemployment rate does not comprehensively reflect the phenomenon of labour underutilisation, other indicators have started to be used. Work on new indicators within the International Labour Organization started in 2008 with the publication of the report *Beyond Unemployment: Measurement of Other Forms of Labour Underutilization*¹. It was prepared by the Working group on Labour underutilization. As a result of further work by the ILO, standards for measuring labour underutilisation were developed in 2013.

The basis for developing measures of labour underutilisation is the Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization, adopted at the 19th International Conference of Labour Statisticians (ICLS) in Geneva in October 2013, which the International Labour Organization recommends for use. The document provides key definitions for the phenomenon in question. Thus, the resolution defines labour underutilisation as ‘mismatches between labour supply and demand, which translate into an unmet need for employment among the population’. The resolution lists three measures of labour underutilisation, namely:

- time-related underemployment,
- unemployment,
- potential labour force.

These three categories form the basis for the construction of various indicators. In addition to the well-known term unemployment, the term time-related underemployment has emerged. It should be noted that the English term underemployment has no single universally accepted translation in Polish. It is sometimes translated as e.g. zatrudnienie nieadekwatne², niepełne zatrudnienie,

¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_100652.pdf dostęp: 05.09.2022 r.

¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_100652.pdf (Accessed: 05 September 2022)

² Skórska, A. (2017) 'Przestrzenne zróżnicowanie underemployment wśród młodzieży w Unii Europejskiej w latach 2004-2015', *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, no. 324.

nienie nieadekwatne², niepełne zatrudnienie, niedostateczne zatrudnienie³. Do głównych cech zjawiska underemployment zalicza się pracę w niepełnym wymiarze jeśli nie jest to intencją pracownika, niestabilność w czasie w postaci pracy na umowę na czas określony, rażąco niskie wynagrodzenia oraz niewykorzystywanie przez pracownika posiadanych kwalifikacji⁴. Pochodny termin underemployed może być więc tłumaczony jako niepełnozatrudniony, niskozatrudniony⁵, niedostatecznie zatrudniony, zatrudniony poniżej kwalifikacji, niewystarczająco zatrudniony. Należy zwrócić uwagę na niuansy lingwistyczne i nie utożsamiać angielskiego pojęcia time-related underemployed z każdą osobą pracującą w niepełnym wymiarze czasu. Osoba taka, jeśli nie jest chętna i gotowa do pracy w dodatkowych godzinach nie jest underemployed – niedostatecznie zatrudniona pod względem czasu pracy. W języku polskim określenie „niepełnozatrudnieni” jest zwykle rozumiane jako osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu, niezależnie od tego czy chcą i mogą pracować więcej.

Według rezolucji **niedostateczne zatrudnienie pod względem czasu pracy** ma miejsce wówczas gdy „czas pracy osób będących w zatrudnieniu jest niewystarczający w odniesieniu do alternatywnych sytuacji zatrudnienia, w których są oni chętni i gotowi do zaangażowania”. Z kolei osoby będące w niedostatecznym zatrudnieniu pod względem czasu pracy określono jako „wszystkie osoby w zatrudnieniu, które w krótkim okresie referencyjnym chciały pracować dodatkowe godziny, których czas pracy we wszystkich ich miejscach pracy był niższy niż określony próg godzinowy, i które były gotowe do przepracowania dodatkowych godzin gdyby miały możliwość większej ilości pracy”. Równie ważne jest zdefiniowanie szczegółowych pojęć związanych z przytoczonym pojęciem, mianowicie: czasu pracy (working time), dodatkowych godzin (additional hours), progu godzinowego (hours threshold) i bycia dostępnym (available). Na przykład, próg godzinowy według rezolucji może być oparty na: granicy między pełnym i niepełnym zatrudnieniem, na medianie lub wartościach modalnych godzin zwykle przepracowanych wszystkich osób będących w zatrudnieniu albo na normach czasu pracy określonych w odpowiednim ustawodawstwie lub praktyce krajowej i ustanowionej dla konkretnych grup pracowników. Rozwiąza-

niedostateczne zatrudnienie³. The main features of underemployment include part-time work if this is not the intention of an employee, instability over time in the form of work under fixed-term employment contract, abnormally low wages and the underutilisation of an employee's qualifications⁴. The derived term underemployed can thus be translated as niepełnozatrudniony, niskozatrudniony⁵, niedostatecznie zatrudniony, zatrudniony poniżej kwalifikacji, niewystarczająco zatrudniony. It is important to pay attention to linguistic nuances and not to equate the English term time-related underemployed person with any person working part-time. Such a person, if not willing and available to work additional hours, is not underemployed. In Polish, the term niepełnozatrudnieni is usually understood as people employed part-time, regardless of whether they are willing and available to work more.

According to the resolution **time-related underemployment** occurs 'when the working time of persons in employment is insufficient in relation to alternative employment situations in which they are willing and available to engage'. In turn, persons in time-related underemployment 'are defined as all persons in employment who, during a short reference period, wanted to work additional hours, whose working time in all jobs was less than a specified hours threshold, and who were available to work additional hours given an opportunity for more work'.

It is equally important to define the specific terms related to the cited concept, namely: working time, additional hours, hours threshold and being available. For instance, the hours threshold, according to the resolution, can be based on: the boundary between full-time and part-time employment, on the median or modal values of the hours usually worked of all persons in employment, or on working time norms as specified in relevant legislation or national practice, and set for specific worker groups. Solutions in designing specific indicators in different countries may differ.

- 2 A. Skórska: Przestrzenne zróżnicowanie underemployment wśród młodzieży w Unii Europejskiej w latach 2004-2015, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, Nr 324.
- 3 A. Kiersztyn: Underemployment: nowe zjawisko czy nowy termin?, „Polityka Społeczna”, 2007, Nr 10, s. 17-26, https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/downloads/2012/10/ps10_2007_a_kiersztyn.pdf, dostęp 01.09.2022 r.
- 4 K. W. Frieske: Wstęp, w: M. Bednarski, K.W. Frieske, red. Zatrudnienie na czas określony w polskiej gospodarce. Społeczne i ekonomiczne konsekwencje zjawiska, IPISS, Warszawa, 2012 za: Marek Bednarski: Underemployment – źródła ekonomiczne i skutki społeczne, „Kryzys jakości życia”, 2014, s. 181, <https://publikacje.pan.pl//dlibra/results?action=AdvancedSearchAction&type=-3&val1=JournalTitle:%22Kryzys+jako%C5%9Bci+%C5%BCycia%22>, dostęp 02.09.2022 r.
- 5 Niskozatrudnieni w UE w: Rynek pracy.pl, 23.04.2013, <https://rynekpracy.pl/monitory/niskozatrudnieni-w-ue>, dostęp: 05.09.2022 r.

- 3 Kiersztyn, A. (2007) 'Underemployment: nowe zjawisko czy nowy termin?', Polityka Społeczna, no. 10, pp. 17-26. Available at: https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/downloads/2012/10/ps10_2007_a_kiersztyn.pdf (Accessed: 01 September 2022).
- 4 Frieske, K.W. (2012) 'Wstęp', in: Bednarski, M., Frieske K.W. (eds.) Zatrudnienie na czas określony w polskiej gospodarce. Społeczne i ekonomiczne konsekwencje zjawiska, Warszawa: IPISS, as cited in Bednarski, M. (2014) 'Underemployment – źródła ekonomiczne i skutki społeczne', Kryzys jakości życia, p. 181. Available at: <https://publikacje.pan.pl//dlibra/results?action=AdvancedSearchAction&type=-3&val1=JournalTitle:%22Kryzys+jako%C5%9Bci+%C5%BCycia%22> (Accessed: 02 September 2022).
- 5 'Niskozatrudnieni w UE', Rynek pracy.pl, 23 April 2013. Available at: <https://rynekpracy.pl/monitory/niskozatrudnieni-w-ue> (Accessed: 05 September 2022).

nia przy projektowaniu konkretnych wskaźników w poszczególnych krajach mogą się różnić od siebie.

Zgodnie z brzmieniem rezolucji **potencjalna siła robocza** to „wszystkie osoby w wieku produkcyjnym, które w krótkim okresie referencyjnym nie były ani w zatrudnieniu ani w bezrobociu i:

- prowadziły działania w kierunku „szukania zatrudnienia”, nie były „obecnie gotowe” ale mogłyby stać się dostępne w krótkim późniejszym okresie ustalonym w świetle uwarunkowań krajowych (tj. poszukujący pracy ale niegotowi do jej podjęcia),
- nie prowadziły działań w kierunku „szukania zatrudnienia”, ale chciały zatrudnienia i były „obecnie gotowe (tj. potencjalnie poszukujący pracy, gotowi do jej podjęcia)”.

Włączenie do badania siły roboczej kategorii osób niedostatecznie zatrudnionych pod względem czasu pracy, jak i potencjalnej siły roboczej pozwala na inne od tradycyjnego kategoryzowanie siły roboczej. W ujęciu tradycyjnym zasób siły roboczej tworzą pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo. W nowym ujęciu uwzględniającym pojęcia pochodzące z rezolucji występują dwie podgrupy osób które należąc do pracujących, bądź biernych zawodowo wykazują podobieństwo do osób bezrobotnych, są więc na pograniczu bezrobocia i zatrudnienia lub bezrobocia i bierności zawodowej. Z jednej strony występują więc osoby niedostatecznie zatrudnione (underemployed) należące do pracujących, a z drugiej strony potencjalna siła robocza, która jest częścią biernych zawodowo.

W oparciu o nowe ujęcie podziału zasobów pracy Międzynarodowa Organizacja Pracy zdefiniowała w Rezolucji dotyczącej statystyki pracy, zatrudnienia i niepełnego wykorzystania siły roboczej cztery wskaźniki służące do pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej:

- LU1 – stopa bezrobocia
- LU2 – łączna stopa niedostatecznego zatrudnienia pod względem czasu pracy i bezrobocia,
- LU3 – łączna stopa obejmująca bezrobocie i potencjalną siłę roboczą,
- LU4 – złożona stopa niepełnego wykorzystania siły roboczej.

Wskaźnik **LU4 jest złożoną stopą niepełnego wykorzystania siły roboczej**, odnoszącym się do wszystkich niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy, podczas gdy **wskaźniki LU1, LU2 i LU3** obejmują już tylko część tych zasobów. Wartości tych czterech wskaźników dla poszczególnych krajów publikowane są na stronie internetowej Międzynarodowej Organizacji Pracy⁶. W paragrafie 73

According to the resolution **potential labour force** consists of ‘all persons of working age who, during the short reference period, were neither in employment nor in unemployment and:

- carried out activities to “seek employment”, were not “currently available” but would become available within a short subsequent period established in the light of national circumstances (i.e. unavailable job-seekers); or
- did not carry out activities to “seek employment”, but wanted employment and were “currently available (i.e. available potential jobseekers)”.’

The inclusion of the category of persons in time-related underemployment and potential labour force into labour statistics allows for a different categorisation of the labour force from the traditional one. In the traditional approach, the labour force is made up of the employed, the unemployed and the economically inactive. In the new approach, which takes into account concepts derived from the resolution, there are two subgroups of people who, while being employed or economically inactive, show similarities to the unemployed and are thus on the borderline between unemployment and employment or unemployment and inactivity. Thus, on the one hand, there are the underemployed who belong to the employed and, on the other hand, the potential labour force, which is part of the economically inactive population.

Based on a new framework of labour force, the International Labour Organization defined four indicators for measuring labour underutilisation in its Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization:

- LU1 – unemployment rate,
- LU2 – combined rate of time-related underemployment and unemployment,
- LU3 – combined rate of unemployment and potential labour force,
- LU4 – composite measure of labour underutilization.

The **LU4 indicator is the composite measure (rate) of labour underutilization**, reflecting the whole underutilised population, whereas **LU1, LU2 and LU3** indicators reflect only part of this population. The country values of these four indicators are published on the website of the International Labour Organization⁶. Paragraph 73 (c) of the resolution stresses that, ‘more than one amongst the

6 <https://ilostat.ilo.org/topics/unemployment-and-labour-underutilization/> dostęp 05.09.2022 r.

6 <https://ilostat.ilo.org/topics/unemployment-and-labour-underutilization/> (Accessed: 05 September 2022)

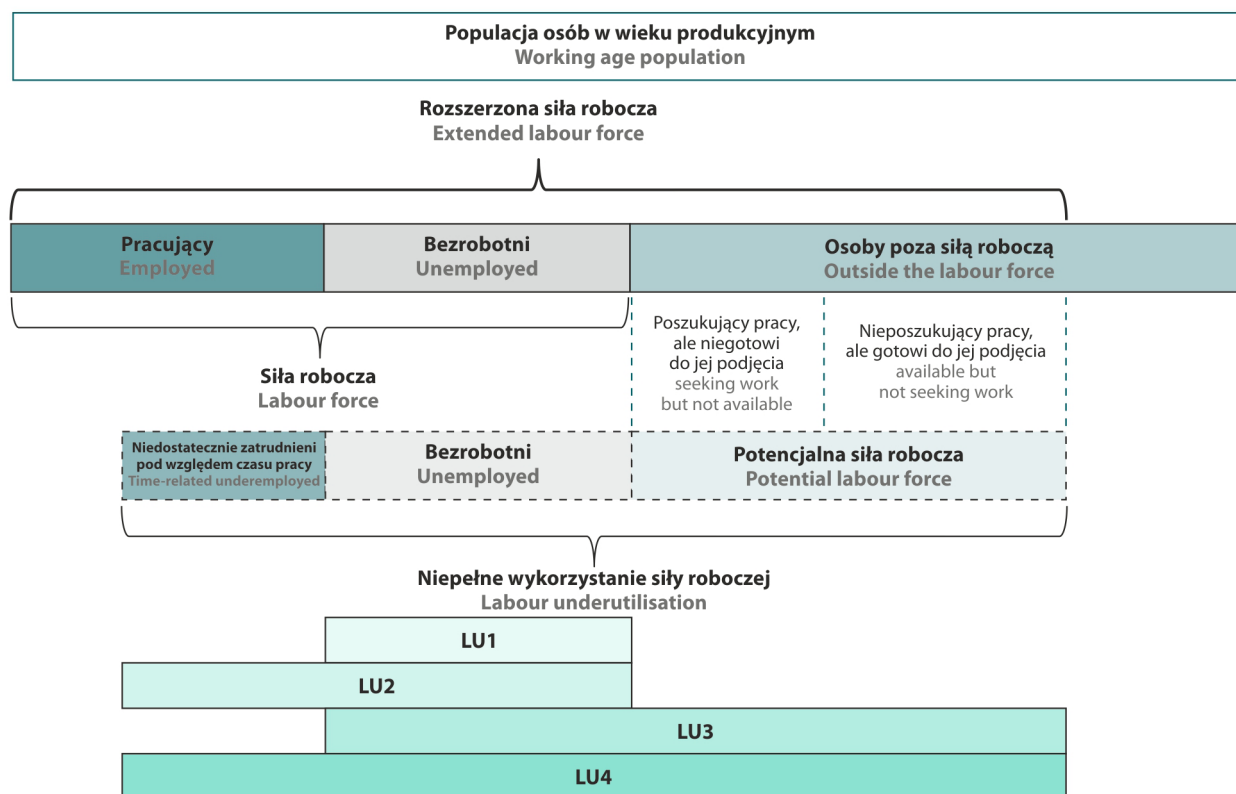
c) rezolucji podkreślono, że spośród wymienionych wyżej głównych wskaźników do odzwierciedlenia charakteru niepełnego wykorzystania siły roboczej w różnych ustawieniach i fazach cyklu gospodarczego potrzebny jest więcej niż jeden wskaźnik⁷.

Strukturę zasobów siły roboczej w ujęciu określonym w rezolucji Międzynarodowej Organizacji Pracy wraz kategoriami składowymi niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy przedstawiono na wykresie 20. Zobrazowano tam również zakres w jakim cztery określone w rezolucji wskaźniki mierzą zjawisko niepełnego wykorzystania siły roboczej.

above-mentioned headline indicators is needed so as to reflect the nature of underutilization in different settings and phases of the economic cycle⁷.

The structure of labour force as defined by the ILO resolution, together with the component categories of the underutilised population, is shown in chart 20. It also illustrates the extent to which the four indicators defined by the resolution measure the phenomenon of labour underutilisation.

Wykres 20. Pomiar niepełnego wykorzystania siły roboczej według rezolucji Międzynarodowej Organizacji Pracy
Chart 20. Measuring labour underutilisation according to the resolution of the International Labour Organization

Źródło: Conceptual Frameworks: Labour underutilization, s. 6., https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---africa/---ro-abidjan/---ilo-pretoria/documents/publication/wcms_413781.pdf, dostęp 05.09.2022 r.

Source: Conceptual Frameworks: Labour underutilization, p. 6. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---africa/---ro-abidjan/---ilo-pretoria/documents/publication/wcms_413781.pdf (Accessed: 05 September 2022)

⁷ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf, dostęp 05.09.2022 r.

⁷ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf (Accessed: 05 September 2022)

Zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy w zakresie pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej wdrażają już także poszczególne kraje. Należy do nich Nowa Zelandia. Jej urząd statystyczny – Statistics New Zealand publikuje kwartalnie stopę niepełnego wykorzystania (the underutilisation rate)⁸. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób należących do populacji stanowiącej niewykorzystane potencjalne zasoby pracy (underutilised) do rozszerzonej siły roboczej⁹. Odpowiada więc wskaźnikowi LU4 opracowanemu przez Międzynarodową Organizację Pracy. Wskaźnik odnosi się więc do bezrobotnych, niedostatecznie zatrudnionych – zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy (mniej niż 30 godzin tygodniowo) jednocześnie chcących i gotowych do zwiększenia liczby godzin pracy, biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia oraz biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia. Rozpoczęciu publikowania wskaźnika towarzyszyło wydanie artykułu poświęconego metodologii pomiaru niepełnego wykorzystania siły roboczej pt. Introducing underutilisation in the labour market.

Innym przykładem kraju, który publikuje wskaźnik niepełnego wykorzystania siły roboczej, podobny do wskaźnika LU4 Międzynarodowej Organizacji Pracy są Stany Zjednoczone. Tamtejsze Biuro Statystyki Pracy (The Bureau of Labor Statistics) na swojej stronie internetowej publikuje alternatywne mierniki niepełnego wykorzystania siły roboczej, wśród których znajduje się wskaźnik o symbolu U-6 „Bezrobotni ogółem, plus wszystkie osoby marginalnie związane z siłą roboczą, plus zatrudnieni w niepełnym wymiarze z przyczyn ekonomicznych ogółem, jako procent cywilnej siły roboczej plus wszystkie osoby marginalnie związane z siłą roboczą”¹⁰. Mianem osób marginalnie związanych z siłą roboczą określono „tych którzy obecnie ani nie pracują ani nie szukają pracy ale wskazują, że chcą pracy i są gotowi na nią i szukali czasami pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy”. Podgrupą osób marginalnie związanych z siłą roboczą są zniechęceni pracownicy, którzy podali związany z rynkiem pracy powód nieszukania obecnie pracy. Osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy z przyczyn ekonomicznych to takie które chcą pracy w pełnym wymiarze i są gotowi na nią ale musieli przystać na niepełny wymiar.

Podobny wskaźnik, występujący pod nazwą Labour Underutilisation Rate¹¹ publikuje Central Statistics Office – urząd statystyczny Irlandii. Wskaźnik ten odnosi się do „liczby osób, klasyfikowanych jako bezrobotne, plus do tych klasyfikowa-

The International Labour Organization's recommendations for measuring labour underutilisation are also already being implemented by individual countries. These include New Zealand. Its statistics office, Statistics New Zealand, publishes quarterly the underutilisation rate⁸. This rate is calculated as the ratio of the number of underutilised persons to the extended labour force⁹. It thus corresponds to the LU4 indicator developed by the International Labour Organization. The indicator thus refers to the unemployed, the underemployed – those employed part-time (fewer than 30 hours a week) who both want and are available to increase the number of hours they work, persons who want a job and are available to work, but are not currently looking for a job – available potential jobseekers, and persons who are unavailable to start work but are looking for a job as they will be able to start work within the next month – unavailable jobseekers. The start of publication of the indicator was accompanied by the publication of an article on the methodology for measuring labour underutilisation entitled Introducing underutilisation in the labour market.

Another example of a country that publishes an indicator similar to the International Labour Organization's LU4 is the United States. The U.S. Bureau of Labor Statistics publishes alternative measures of labour underutilisation on its website, among which is an indicator with the symbol U-6 'Total unemployed, plus all persons marginally attached to the labor force, plus total employed part time for economic reasons, as a percent of the civilian labor force plus all persons marginally attached to the labor force'¹⁰. Persons marginally attached to the labor force are defined as 'those who currently are neither working nor looking for work but indicate that they want and are available for a job and have looked for work sometime in the past 12 months'. A specific subset of the marginally attached are discouraged workers. They have given a job-market related reason for not currently looking for work. Persons employed part time for economic reasons are those who want and are available for full-time work but have had to settle for a part-time schedule.

A similar indicator, named Labour Underutilisation Rate¹¹, is published by the Central Statistics Office, the statistical office of Ireland. This indicator 'refers to the number of persons classified as unemployed, plus those classified as

8 <https://www.stats.govt.nz/indicators/underutilisation-rate/> dostęp 05.09.2022 r.

9 Introducing underutilisation in the labour market, s. 10, <https://www.stats.govt.nz/methods/introducing-underutilisation-in-the-labour-market>, 29.08.2022 r.

10 <https://www.bls.gov/news.release/empsit.t15.htm>, dostęp 29.08.2022 r.

11 <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-wbhub/well-beinginformationhub/workandjobquality/labourunderutilisation-rate/>, dostęp 05.09.2022 r.

8 <https://www.stats.govt.nz/indicators/underutilisation-rate/> (Accessed: 05 September 2022).

9 Introducing underutilisation in the labour market, p. 10. Available at: <https://www.stats.govt.nz/methods/introducing-underutilisation-in-the-labour-market> (Accessed: 29 August 2022).

10 <https://www.bls.gov/news.release/empsit.t15.htm> (Accessed: 29 August 2022)

11 <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-wbhub/well-beinginformationhub/workandjobquality/labourunderutilisation-rate/> (Accessed: 05 September 2022).

nych jako niedostatecznie zatrudnieni pracujący w niepełnym wymiarze czasu plus do tych poza siłą roboczą, którzy są gotowi do pracy ale nie szukają pracy, jako procentowy udział całkowitej siły roboczej”.

Niepełne wykorzystanie siły roboczej jest też przedmiotem badań Eurostatu. Odpowiednikiem wskaźnika LU4, czy też opisanego wyżej wskaźnika dla Nowej Zelandii jest publikowany przez Eurostat wskaźnik o nazwie labour market slack¹², w dosłownym tłumaczeniu „zastój na rynku pracy”. Wskaźnik ten obrazuje niezaspokojone potrzeby zatrudnienia. Mimo zupełnie innej nazwy, wskaźnik ten mierzy zjawisko niepełnego wykorzystania siły roboczej z wyodrębnieniem tych samych czterech kategorii osób ujętych we wskaźniku LU4: bezrobotnych, pracowników niedostatecznie zatrudnionych pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy, osób gotowych do podjęcia pracy, ale nieszukających jej i osób szukających pracy, ale niegotowych do jej podjęcia. Termin labour market slack pojawił się we wspomnianym już raporcie Międzynarodowej Organizacji Pracy z 2008 r., gdzie został zdefiniowany jako „niedostatek ilości pracy” („insufficiency of the volume of work”)¹³ i jednocześnie sklasyfikowano go jako jeden z trzech komponentów niepełnego wykorzystania siły roboczej w szerszym ujęciu. Pozostałymi dwoma są: niskie zarobki oraz niedopasowanie wykształcenia i wykonywanego zawodu. Te dwa ostatnie komponenty nie są jednak przedmiotem niniejszego opracowania ani nie są uwzględniane w omawianych tu wskaźnikach, w których brane jest pod uwagę niepełne wykorzystanie siły roboczej tylko pod względem ilości wykonywanej pracy. Angielski termin labour market slack jest więc tożsamy z niepełnym wykorzystaniem zasobów siły roboczej pod względem czasu pracy.

part-time underemployed, plus those outside the labour force who are available for work but not seeking work as a percentage share of the total labour force’.

Labour underutilisation is also the subject of Eurostat surveys. The counterpart of the LU4 indicator, or the indicator for New Zealand described above, is an indicator published by Eurostat named the labour market slack¹². This indicator captures ‘unmet need for employment’. Despite having a completely different name, this indicator measures the phenomenon of labour underutilisation with the same four categories of people captured in the indicator LU4: unemployed persons, underemployed part-time workers, persons available to work but not seeking and persons seeking work but not immediately available. The term ‘labour market slack’ appeared in the aforementioned 2008 International Labour Organization report, where it was defined as ‘insufficiency of the volume of work’¹³ and at the same time classified as one of the three components of labour underutilisation in the broader sense. The other two are low earnings and the incompatibility of education and occupation (skill mismatch). However, the latter two components are not the focus of this publication, nor are they included in the indicators discussed here, which consider labour underutilisation only in terms of the volume of work. The English term ‘labour market slack’ is therefore the same as labour underutilisation in terms of the volume of work.

12 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Labour_market_slack_-_unmet_need_for_employment_-_quarterly_statistics&oldid=569514, dostęp 07.09.2022 r.

13 Beyond Unemployment: Measurement of Other Forms of Labour Underutilization, op. cit., s. 16.

12 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Labour_market_slack_-_unmet_need_for_employment_-_quarterly_statistics&oldid=569514 (Accessed 07 September 2022)

13 Beyond Unemployment: Measurement of Other Forms of Labour Underutilization, op. cit., p. 16.

Bibliografia

Bibliography

1. Agossou C., Conceptual Frameworks: Labour underutilization, ILO Pretoria, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---africa/---ro-abidjan/---ilo-pretoria/documents/publication/wcms_413781.pdf
2. Bednarski M., Underemployment – źródła ekonomiczne i skutki społeczne, „Kryzys jakości życia”, 2014, <https://publika-cje.pan.pl//dlibra/results?action=AdvancedSearchAction&type=-3&val1=JournalTitle:%22Kryzys+jako%C5%9Bci+%C5%BCycia%22>
3. Beyond Unemployment: Measurement of Other Forms of Labour Underutilization, International Labour Organization, 2008, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_100652.pdf
4. Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych, Warszawa, czerwiec 2022, <https://www.zus.pl/documents/10182/2322024/Cudzoziemcy+w+polskim+systemie+ubezpiecze%C5%84+spo%C5%82ecznych+-+XII.2021.pdf/cd231552-e7eb-264f-ece6-a63a834cf458?t=1655991180351>
5. Kiersztyn A., Underemployment: nowe zjawisko czy nowy termin?, „Polityka Społeczna”, 2007, Nr 10, https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/downloads/2012/10/ps10_2007_a_kiersztyn.pdf,
6. Introducing underutilisation in the labour market, Statistics New Zealand, July 2016, <https://www.stats.govt.nz/methods/introducing-underutilisation-in-the-labour-market>
7. Niskozatrudnieni w UE, „Rynek pracy.pl”, 23.04.2013, <https://rynekpracy.pl/monitory/niskozatrudnieni-w-ue>
8. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf
9. Skórska A., Przestrzenne zróżnicowanie underemployment wśród młodzieży w Unii Europejskiej w latach 2004-2015, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, Nr 324.